

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

Географічний факультет
Кафедра географії України і туризму

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
На тему: “Сучасний стан та перспективи розвитку
туристичної індустрії в Кенії”**

**Спеціальність 242 Туризм
Освітня програма «Туризм»**

Здобувача вищої освіти освітньо-
кваліфікаційного рівня «бакалавр»

Бойко Марія Анатоліївна

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

кандидат географічних наук, доцент

Заставецький Тарас Богданович

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат географічних наук, доцент

кафедри географії та методики її навчання

Гавришок Богдан Борисович

Тернопіль – 2026 рік

АНОТАЦІЯ

Бойко Марія Анатоліївна. **Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної індустрії в Кенії.** Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 242 Туризм і рекреація / ТНПУ ім. В. Гнатюка, Тернопіль, 2026. - 70 с. (рукопис).

Дослідження цієї тематики є надзвичайно актуальним, оскільки Кенія має значний рекреаційно-туристичний потенціал і займає провідні позиції на туристичному ринку Африканського туристичного регіону.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження міжнародного туризму» авторка розкриває сутність міжнародного туризму як важливої складової світової та регіональної економіки, аналізує поняття туристичних ресурсів і підходи до їх оцінювання.

Другий розділ кваліфікаційної роботи присвячено аналізу природних та соціально-економічних чинників розвитку туристичної індустрії Кенії. Особливу увагу приділено географічному положенню країни, кліматичним умовам, історичним передумовам, демографічним характеристикам, культурним особливостям та економічному розвитку держави.

У третьому розділі охарактеризовано сучасний стан туристичної галузі Кенії, проаналізовано основні рекреаційно-туристичні центри країни та визначено перспективні напрями подальшого розвитку туристичної індустрії. Крім того, авторкою розроблено програму екскурсійного маршруту.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичні ресурси, рекреація, пригодницький туризм, Африканський туристичний регіон.

ABSTRACT

Boiko Mariia. The current state and development prospects of the tourism industry in Kenya. Qualification work for a Bachelor's degree in specialty 242 Tourism and Recreation. – TNPU, Ternopil, 2026. - 70 p. (manuscript).

The study of this topic is extremely relevant, since Kenya has significant recreational and tourist potential and occupies a leading position in the tourist market of the African tourist region.

In the first section, "Theoretical and methodological principles of international tourism research," the author reveals the essence of international tourism as an important component of the world and regional economy, analyzes the concept of tourism resources and approaches to their assessment.

The second section of the qualification work is devoted to the analysis of natural and socio-economic factors in the development of the tourism industry in Kenya. Particular attention is paid to the geographical location of the country, climatic conditions, historical prerequisites, demographic characteristics, cultural features and economic development of the state.

The third section describes the current state of the tourism industry in Kenya, analyzes the main recreational and tourist centers of the country, and identifies promising directions for the further development of the tourism industry. In addition, the author has developed a program of an excursion route.

Key words: international tourism, tourism resources, recreation, adventure tourism, African tourism region.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ	
ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ.....	6
1.1. Міжнародний туризм: стан та перспективи розвитку.....	6
1.2. Поняття про туристичні ресурси та її складові.....	8
1.3. Методи оцінки туристських ресурсів для екскурсійного туризму.....	11
1.4. Статистичний аналіз в сфері міжнародного туризму.....	14
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ	
ГАЛУЗІ У КЕНІЇ.....	19
2.1 Природні чинники розвитку туризму.....	20
2.1.1 Географічне положення і рельєф.....	20
2.1.2. Клімат та внутрішні води.....	25
2.1.3. Рослинний та тваринний світ.....	33
2.2. Соціально-економічні передумови розвитку туризму.....	39
2.2.1. Політичний устрій та адміністративний поділ.....	39
2.2.2. Населення і культура.....	43
2.2.3. Сучасна економічна ситуація.....	46
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	
ТА ЙОГО ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА.....	49
3.1. Сучасний стан розвитку туризму в Кенії.....	49
3.2 Природні туристичні ресурси Кенії.....	51
3.3. Історико-культурні ресурси Кенії.....	54
3.4 Технологічна карта туристичного продукту «Подорож Кенією».....	58
3.5 Перспективні види туризму в Кенії.....	60
ВИСНОВКИ.....	62
Список використаних джерел.....	64
Додатки.....	69

ВСТУП

Туристична індустрія є однією з найдинамічніших галузей світової економіки, яка суттєво впливає на соціально-економічний розвиток країн, створення робочих місць, розвиток інфраструктури та міжнародних зв'язків. У сучасних умовах глобалізації туризм став важливим чинником економічного зростання, культурного обміну та формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені. Особливе місце у світовому туристичному просторі займають країни Африки, серед яких Кенія є одним із найпривабливіших туристичних напрямків.

Кенія відома своїм унікальним природним потенціалом, різноманіттям флори і фауни, національними парками та заповідниками, які приваблюють мільйони туристів з усього світу. Саме тут розташовані знамениті савани, де можна спостерігати «Велику міграцію» диких тварин, а також численні природні й культурні пам'ятки. Крім екологічного туризму, країна активно розвиває пляжний, пригодницький, культурний та діловий туризм. Завдяки цьому туристична галузь є важливою складовою економіки Кенії та одним із головних джерел валютних надходжень.

Водночас розвиток туристичної індустрії Кенії супроводжується низкою викликів. Серед основних проблем можна виділити політичну нестабільність у певні періоди, загрози тероризму, наслідки пандемії COVID-19, екологічні проблеми та недостатній рівень розвитку окремих елементів туристичної інфраструктури. Усе це впливає на туристичні потоки та конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку туристичних послуг. Незважаючи на труднощі, Кенія продовжує впроваджувати програми модернізації туристичної сфери, залучати іноземні інвестиції та розширювати спектр туристичних послуг.

Актуальність теми полягає в необхідності дослідження сучасного стану туристичної індустрії Кенії, аналізу її основних проблем та перспектив подальшого розвитку в умовах глобальних економічних і соціальних змін.

Досвід Кенії є важливим прикладом для вивчення особливостей функціонування туристичної галузі в країнах, що мають значний природно-рекреаційний потенціал.

Метою роботи є дослідження сучасного стану туристичної індустрії Кенії та визначення перспектив її розвитку. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**: проаналізувати туристичний потенціал країни, охарактеризувати основні види туризму, оцінити сучасні тенденції розвитку галузі, а також визначити основні проблеми та перспективні напрями вдосконалення туристичної сфери Кенії.

При вивченні теми роботи використано такі **методи наукових досліджень**: спостереження, абстрагування, аналіз і синтез, картографічний, порівняльно-географічний, класифікації та типізації, системний (системний підхід), прогнозування, узагальнення.

Теоретичною та методологічною базою дослідження роботи є наукові праці, посібники, туристичні журнали вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій, туристичні довідники, газетні статті дослідників індустрії туризму, інтернет-видання.

Наукова новизна роботи полягає у використанні нових методів дослідження для того, щоб якісніше оцінити рекреаційний потенціал Кенії.

Практична значимість дослідження роботи полягає в розробці та подальшому використанні даної інформації туристами, для кращого пізнання туристичної бази Кенії.

Структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи склав 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Міжнародний туризм: стан та перспективи розвитку

Міжнародний туризм є важливою частиною світової економіки. Він пов'язаний із подорожами людей до інших країн для відпочинку, лікування, навчання, роботи, знайомства з культурою та інших особистих цілей. Туризм допомагає країнам розвивати економіку, створювати нові робочі місця та зміцнювати міжнародні зв'язки.

За останні роки міжнародний туризм швидко розвивався. Це стало можливим завдяки розвитку транспорту, появі зручних сервісів для бронювання через Інтернет, зростанню доходів людей та процесам глобалізації. Особливо важливу роль відіграло здешевлення авіаперельотів, що зробило подорожі доступнішими для багатьох людей.

Сьогодні існує багато видів міжнародного туризму. Найпоширенішими є відпочинковий, культурний, діловий, спортивний, медичний, екологічний та релігійний туризм. Останнім часом все більшої популярності набуває екотуризм, який спрямований на збереження природи та дбайливе ставлення до навколишнього середовища. Також активно розвивається цифровий туризм, коли для планування та організації подорожей використовуються мобільні додатки, сайти та онлайн-сервіси [8].

Міжнародний туризм має велике значення для економіки багатьох країн. Він сприяє розвитку транспорту, готелів, ресторанів, торгівлі та інших сфер послуг. Для багатьох держав туризм є важливим джерелом доходів і надходження іноземної валюти. Особливо це стосується країн, які мають цікаві природні пам'ятки, історичні місця та сприятливі умови для відпочинку.

Розвиток туризму спричинив цілий ряд чинників (рис. 1.1).

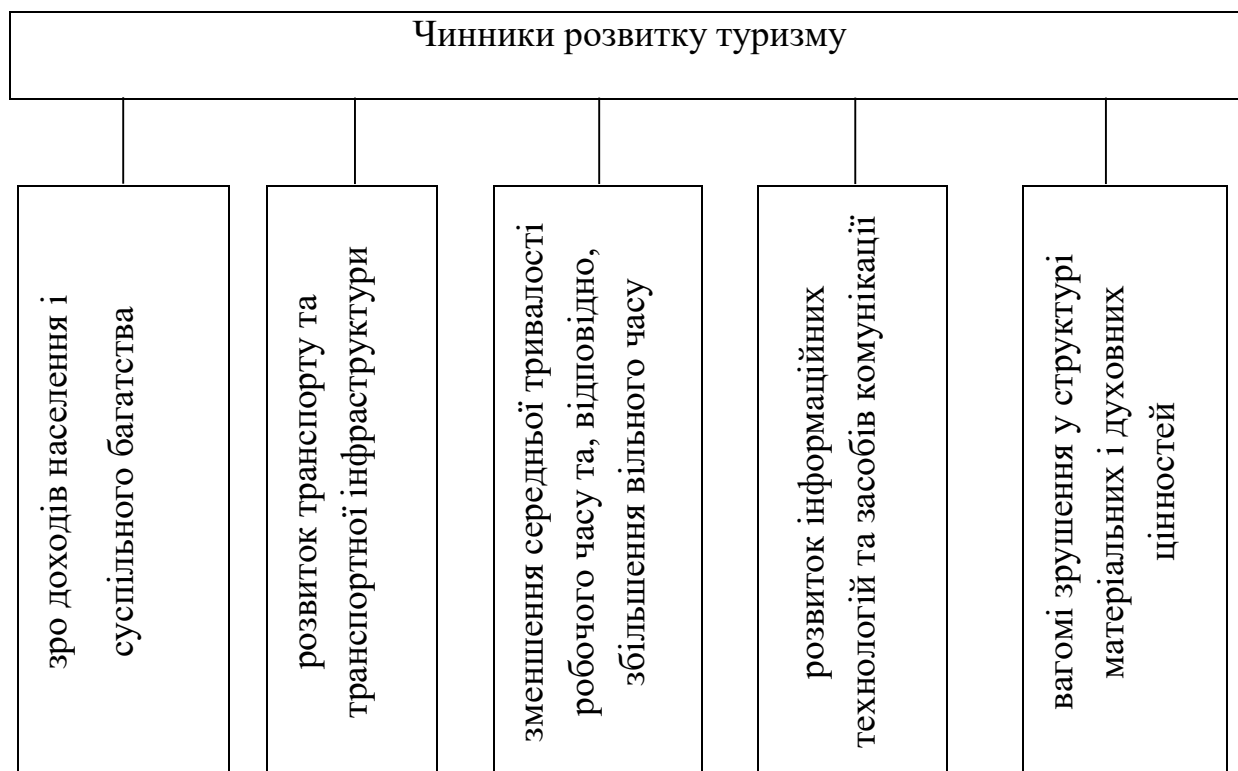

Рис. 1.1. Чинники розвитку туризму

Міжнародний туризм має не тільки переваги, а й певні проблеми. Його розвитку можуть заважати політична нестабільність, війни, терористичні загрози та економічні труднощі. Великий негативний вплив на туристичну галузь мала пандемія COVID-19. Через неї багато країн закрили кордони, кількість туристів різко зменшилася, а туристичні компанії та готелі зазнали значних збитків. Деякі підприємства навіть припинили свою роботу.

Після пандемії міжнародний туризм поступово відновлюється. Багато країн підтримують туристичну сферу, покращують інфраструктуру та створюють нові туристичні маршрути й послуги. Особлива увага приділяється безпеці туристів, використанню сучасних цифрових технологій та розвитку внутрішнього туризму. Сьогодні успіх туристичних напрямків залежить від якості обслуговування, зручності транспорту, безпеки та ефективної реклами.

Однією з важливих сучасних тенденцій є розвиток сталого туризму. Його головна мета — зберегти природу та культурну спадщину для майбутніх поколінь. Для цього в багатьох країнах впроваджують екологічні правила,

захищають природні території та підтримують місцеві громади.

Майбутнє міжнародного туризму залишається перспективним. Очікується збільшення кількості туристичних поїздок, поява нових популярних напрямків і подальший розвиток цифрових технологій. Великі можливості для розвитку туризму мають країни Африки, Азії та Латинської Америки завдяки своїй унікальній природі та культурі. Водночас для успішного розвитку туристичної галузі важливо забезпечувати безпеку, політичну стабільність, розвиток транспорту та дбайливе ставлення до навколишнього середовища [11].

Отже, міжнародний туризм є важливою частиною світової економіки та міжнародних відносин. Він сприяє економічному розвитку, культурному обміну між народами та зміцненню зв'язків між країнами. Незважаючи на різні труднощі, туристична галузь продовжує розвиватися і залишається однією з найважливіших та найперспективніших сфер у світі.

1.2. Поняття про туристичні ресурси та її складові

Туристичні ресурси є основою розвитку туризму в будь-якій країні чи регіоні. Саме завдяки природним багатствам, історичним пам'яткам, культурним об'єктам та розвиненій інфраструктурі люди обирають місце для подорожей і відпочинку. Туристичні ресурси допомагають залучати туристів, сприяють розвитку економіки, створенню робочих місць і формуванню позитивного іміджу країни. Також вони відіграють важливу роль у збереженні культурної та історичної спадщини.

Туристичні ресурси — це всі природні, культурні, історичні та соціально-економічні об'єкти, які можуть бути використані для організації відпочинку та подорожей. До них належать гори, ліси, моря, озера, пам'ятки архітектури, музеї, традиції, свята, транспортна мережа, готелі та інші об'єкти, що приваблюють туристів.

Саме туристичні ресурси визначають туристичний потенціал території та

можливості розвитку різних видів туризму. Вони є основою для створення туристичних послуг і допомагають країнам та регіонам успішно конкурувати на туристичному ринку.

Рис. 1.2. Характеристика туристичних ресурсів

Однією з найважливіших складових туристичних ресурсів є природні ресурси. До них належать клімат, гори, ліси, річки, озера, моря, національні парки та заповідники. Вони приваблюють туристів і сприяють розвитку різних видів туризму. Наприклад, морські узбережжя популярні для пляжного відпочинку, гори — для зимового та активного туризму, а заповідники — для екотуризму.

Важливе значення мають і культурно-історичні ресурси. Це музеї, замки, храми, пам'ятки архітектури, історичні міста, традиції, народні ремесла та фестивалі. Саме вони роблять країну або регіон унікальними та приваблюють туристів, які хочуть більше дізнатися про історію та культуру [14].

Окремою групою є соціально-економічні ресурси. До них належать дороги, транспорт, готелі, ресторани, туристичні центри, рівень обслуговування та безпека. Навіть якщо територія має багато природних або культурних пам'яток,

без розвиненої інфраструктури туризм не зможе успішно розвиватися.

Туристичні ресурси поділяють на різні види. За походженням вони бувають природними та створеними людиною. За призначенням — рекреаційними, пізнавальними, лікувальними, спортивними та діловими. Також розрізняють ресурси, які вже активно використовуються, частково використовуються або мають перспективу для майбутнього розвитку.

Для розвитку туризму важливо оцінювати туристичні ресурси. Це допомагає визначити їхню цінність, привабливість та можливості використання. Оцінка потрібна для планування туристичної інфраструктури та розвитку туристичної галузі.

Існує кілька способів оцінки туристичних ресурсів. Якісний підхід враховує унікальність об'єкта, його красу, історичне значення та популярність серед туристів. Наприклад, відомі природні ландшафти або пам'ятки світової спадщини мають високу туристичну цінність.

Кількісний підхід базується на статистичних даних. Під час оцінки враховують кількість туристичних об'єктів, число туристів, місткість готелів, транспортну доступність та доходи від туризму. Це дозволяє оцінити рівень розвитку туристичної сфери.

Поширеним методом є також бальна оцінка. Кожному туристичному об'єкту надається певна кількість балів залежно від його привабливості, доступності та стану збереження. Після цього визначається загальний туристичний потенціал території.

Сучасні методики оцінювання враховують і вплив туризму на природу та культурні пам'ятки. Надмірна кількість туристів може завдавати шкоди довкіллю, тому важливо використовувати ресурси раціонально. Саме тому все більшого значення набуває сталий туризм, який поєднує розвиток туризму із захистом природи та культурної спадщини.

Велику роль в оцінці туристичних ресурсів відіграють сучасні технології. Цифрові карти, геоінформаційні системи та спеціальні онлайн-платформи

допомагають аналізувати туристичний потенціал територій і планувати розвиток туризму.

Для багатьох країн оцінка туристичних ресурсів має важливе значення. Вона допомагає визначити сильні сторони країни, знайти нові можливості для розвитку туризму та залучити інвестиції. Наприклад, Кенія має великий природний і культурний потенціал, що сприяє розвитку сафарі-туризму, екотуризму та культурних подорожей.

Отже, туристичні ресурси є основою розвитку туризму. Їх правильне використання та оцінка допомагають створювати якісні туристичні послуги, розвивати інфраструктуру та підвищувати туристичну привабливість країни. Важливо також дотримуватися принципів сталого розвитку та берегти природні й культурні ресурси для майбутніх поколінь.

1.3. Методи оцінки туристських ресурсів для екскурсійного туризму

Екскурсійний туризм є одним із найпопулярніших видів туризму. Його мета — ознайомити людей з природними, історичними, культурними та архітектурними пам'ятками певної місцевості. Основою такого туризму є туристичні ресурси, які роблять маршрут цікавим і привабливим для відвідувачів. Щоб правильно організувати екскурсії, необхідно оцінити туристичні ресурси та визначити, наскільки вони цікаві й придатні для використання.

Оцінка туристичних ресурсів — це процес вивчення та аналізу різних туристичних об'єктів для визначення їхньої цінності та можливостей використання в екскурсійній діяльності. Така оцінка допомагає створювати цікаві туристичні маршрути, ефективно використовувати туристичний потенціал території та розвивати туристичну галузь [34].

До туристичних ресурсів для екскурсійного туризму належать музеї, замки, історичні пам'ятки, природні об'єкти, культові споруди, пам'ятники, етнографічні комплекси, місця важливих історичних подій, а також місцеві

традиції та звичаї. Кожен із цих об'єктів може стати частиною туристичного маршруту.

Головне завдання оцінки туристичних ресурсів — визначити, наскільки вони підходять для проведення екскурсій. При цьому враховують унікальність об'єкта, його історичну та культурну цінність, зовнішню привабливість, стан збереження, доступність для туристів та можливість організації екскурсій.

Одним із найважливіших показників є ***привабливість туристичного об'єкта***. Чим він цікавіший, унікальніший і популярніший, тим більше туристів він може залучити. Наприклад, відомі історичні пам'ятки або об'єкти світової спадщини завжди викликають великий інтерес у туристів.

Для екскурсійного туризму важливе значення має і ***пізнавальна цінність об'єкта***. Туристи хочуть отримувати нові знання про історію, культуру та традиції певного регіону. Тому чим більше цікавої інформації може надати об'єкт, тим вищою є його цінність для екскурсій.

Важливим фактором є ***транспортна доступність***. Навіть дуже цікаве місце буде менш популярним, якщо до нього важко дістатися. Тому під час оцінки враховують якість доріг, наявність транспорту та безпечність пересування.

Також оцінюється ***рівень туристичної інфраструктури***. Для комфортного відпочинку туристам потрібні готелі, кафе, ресторани, туристичні центри, місця відпочинку та якісне обслуговування. Чим краща інфраструктура, тим вищою є туристична привабливість території.

Одним із найпоширеніших способів оцінювання є ***бальний метод***. Кожен об'єкт отримує певну кількість балів за різними критеріями: історичну цінність, красу, доступність, рівень збереження та інші показники. Після підрахунку балів визначається загальна туристична цінність об'єкта.

Ще одним методом є ***експертна оцінка***. Для цього залучають спеціалістів у сфері туризму, історії, архітектури та культури. Вони аналізують об'єкти та визначають їхню значущість і перспективи використання в туристичній

діяльності.

Сьогодні все частіше використовують **економічну оцінку** туристичних ресурсів. Вона допомагає визначити, наскільки вигідним буде використання певного туристичного об'єкта, які витрати потрібні для його утримання та який прибуток він може приносити.

Під час оцінки також враховується вплив туризму на природу та культурні пам'ятки. Велика кількість туристів може пошкоджувати природні території або історичні об'єкти, тому важливо дбати про їх збереження.

Сучасні технології значно спрощують оцінку туристичних ресурсів. Для цього використовують цифрові карти, геоінформаційні системи, електронні бази даних та інші інформаційні технології. Вони допомагають аналізувати туристичний потенціал територій і планувати нові маршрути.

Особливо важливою оцінка туристичних ресурсів є для розвитку міжнародного туризму. Сучасні туристи обирають маршрути, які поєднують цікаві об'єкти, комфорт, безпеку та нові враження. Саме тому багато країн вкладають кошти у збереження пам'яток культури та розвиток туристичної інфраструктури.

Наприклад, Кенія має багато природних і культурних пам'яток, які приваблюють туристів з усього світу. Правильна оцінка цих ресурсів допомагає створювати цікаві маршрути та залучати більше відвідувачів.

Важливо також враховувати конкурентоспроможність туристичних об'єктів. Вони повинні відповідати сучасним вимогам туристів, мати якісний сервіс та хорошу репутацію.

Ще одним важливим фактором є сезонність. Деякі туристичні об'єкти доступні лише в певну пору року через погодні умови. Тому під час планування маршрутів потрібно враховувати сезонні особливості.

Отже, оцінка туристичних ресурсів є важливим інструментом розвитку екскурсійного туризму. Вона допомагає визначити найцікавіші та найперспективніші об'єкти, створювати якісні туристичні маршрути та

ефективно використовувати природну й культурну спадщину. Водночас важливо поєднувати розвиток туризму зі збереженням ресурсів для майбутніх поколінь.

1.4. Статистичний аналіз в сфері міжнародного туризму

Статистичний аналіз у туризмі — це збір, обробка та вивчення даних про туристичну діяльність. Його головна мета — визначити тенденції розвитку туризму, оцінити ефективність роботи туристичної сфери та допомогти приймати правильні управлінські рішення.

Одним із головних показників є кількість міжнародних туристів, які відвідують певну країну. Цей показник допомагає визначити популярність туристичного напрямку та оцінити рівень розвитку туризму. Аналізуючи ці дані за різні роки, можна побачити, як змінюються туристичні потоки та які фактори впливають на них.

Важливим показником є також доходи від міжнародного туризму. Вони формуються завдяки витратам туристів на проживання, харчування, транспорт, екскурсії, покупки та інші послуги. Аналіз цих доходів дозволяє оцінити внесок туризму в економіку країни.

Крім доходів, досліджуються й витрати туристів. Це допомагає зрозуміти, які туристичні послуги користуються найбільшою популярністю. Наприклад, якщо туристи багато витрачають на екскурсії, це свідчить про високий інтерес до культурного та пізнавального туризму.

Важливою частиною статистичного аналізу є вивчення географії туризму. За допомогою статистичних даних можна визначити, з яких країн приїжджає найбільше туристів і які туристичні напрямки є найпопулярнішими. Це допомагає країнам розвивати міжнародне співробітництво та ефективніше рекламувати свої туристичні можливості.

Для аналізу туристичної діяльності використовуються різні методи. Одним із найпоширеніших є аналіз показників за кілька років. Він дозволяє простежити зміни у кількості туристів, визначити темпи зростання та спрогнозувати

майбутній розвиток туризму [38].

Також широко використовується порівняльний аналіз. Він полягає у порівнянні туристичних показників різних країн або регіонів. Завдяки цьому можна визначити сильні сторони туристичної галузі, оцінити рівень розвитку інфраструктури та ефективність туристичної політики держави.

Особливий інтерес становить аналіз динаміки міжнародних туристичних прибуттів до Кенії у 2022–2025 роках. Таке дослідження дозволяє оцінити темпи відновлення туристичної галузі після пандемії, визначити зміни у туристичних потоках та оцінити перспективи подальшого розвитку міжнародного туризму в країні.

Отже, статистичний аналіз є важливим інструментом для вивчення міжнародного туризму. Він допомагає оцінювати стан туристичної галузі, виявляти тенденції її розвитку та планувати подальші заходи для залучення туристів і розвитку економіки країни.

Таблиця 1.1.

Кількість прибулих іноземних туристів до Кенії, 2023-2026 [4].

Рік	Кількість міжнародних туристів, осіб	Темп приросту, %
2022	2 089 259	+6,6
2023	2 394 376	+14,6
2024	2 650 000	+10,7
2025	2 900 000	+9,4

Таблиця 2.2.

Регіональна структура міжнародних туристичних прибуттів у 2024р

Регіон походження туристів	Частка, %
Африка	44
Європа	28

Північна Америка	13
Азія	9
Близький Схід	4
Інші регіони	2
Разом	100

Основний потік туристів до Кенії надходить із країн Африки, особливо із сусідніх держав — Уганди, Танзанії та Руанди. Також важливими туристичними ринками для Кенії є країни Європи. Серед окремих країн найбільше туристів до Кенії приїжджає зі Сполучених Штатів Америки.

У 2022–2024 роках туристична галузь Кенії активно відновлювалася після пандемії COVID-19. Кількість іноземних туристів збільшилася з 2,39 млн осіб у 2023 році до 2,65 млн осіб у 2024 році. Це означає зростання приблизно на 14,6 %. Такого результату вдалося досягти завдяки підтримці туризму з боку держави, розвитку авіасполучення та створенню нових туристичних послуг. У майбутньому Кенія планує залучати майже 3 мільйони туристів щороку [4].

Для вивчення розвитку туризму використовують різні статистичні показники та методи аналізу. Одним із них є туристичні індекси. Вони допомагають оцінити рівень туристичної активності, зміни цін на туристичні послуги та конкурентоспроможність країни на міжнародному туристичному ринку.

Важливе значення має прогнозування. На основі статистичних даних фахівці можуть передбачати майбутню кількість туристів, можливі доходи від туризму та перспективи розвитку галузі. Це допомагає ефективно планувати розвиток туристичної інфраструктури та своєчасно реагувати на зміни на ринку.

Сьогодні для статистичного аналізу широко використовуються сучасні інформаційні технології. Комп'ютерні програми, електронні бази даних та цифрові карти допомагають швидко обробляти великі обсяги інформації. Завдяки цьому можна відстежувати туристичні потоки, вивчати поведінку туристів та оцінювати завантаженість туристичних об'єктів.

Важливим напрямом аналізу є дослідження сезонності туризму. Протягом року кількість туристів може змінюватися через погодні умови, святкові періоди та попит на відпочинок. Аналіз сезонності допомагає правильно планувати роботу туристичних підприємств і ефективніше використовувати туристичну інфраструктуру.

На розвиток міжнародного туризму значно впливають економічні та політичні події у світі. Економічні кризи, інфляція, зміни валютних курсів, війни, політична нестабільність та пандемії можуть суттєво зменшувати або збільшувати туристичні потоки. Тому статистичний аналіз допомагає оцінювати вплив таких факторів на туристичну галузь.

Яскравим прикладом стала пандемія COVID-19. Через закриття кордонів та карантинні обмеження кількість міжнародних туристів різко скоротилася. За допомогою статистичних досліджень вдалося оцінити масштаби втрат туристичної сфери та визначити шляхи її відновлення.

Статистичний аналіз також допомагає оцінити соціальне значення туризму. Туристична галузь створює робочі місця, сприяє розвитку малого та середнього бізнесу та покращує економічний стан місцевих громад.

Для проведення статистичних досліджень використовуються дані міжнародних організацій, державних статистичних служб та туристичних асоціацій. Важливу роль відіграє Всесвітня туристична організація, яка збирає інформацію про міжнародний туризм, публікує аналітичні звіти та розробляє міжнародні стандарти туристичної статистики.

Для країн, які активно розвивають туризм, статистичний аналіз має велике значення. Він допомагає визначати перспективні напрямки розвитку, оцінювати ефективність вкладених коштів та створювати конкурентоспроможний туристичний продукт. Це особливо важливо для Кенії, де туризм є однією з важливих галузей економіки.

У Кенії статистичні дослідження використовуються для аналізу розвитку сафарі-туризму, екотуризму та культурного туризму. Вони допомагають

визначати найпопулярніші національні парки, рівень завантаження готелів і доходи від туристичної діяльності. Отримані результати використовуються для розвитку туристичної інфраструктури та реклами країни на міжнародному ринку.

Сучасний статистичний аналіз також вивчає поведінку туристів. За допомогою опитувань, систем онлайн-бронювання та цифрових платформ досліджуються інтереси туристів, мета їхніх подорожей та рівень задоволеності туристичними послугами. Це допомагає покращувати якість обслуговування та краще задовольняти потреби відвідувачів.

Окрему увагу приділяють сталому розвитку туризму. Статистичні дослідження дозволяють оцінювати вплив туризму на природу та культурну спадщину. Це допомагає раціонально використовувати туристичні ресурси та зберігати їх для майбутніх поколінь.

Отже, статистичний аналіз є важливим інструментом у сфері міжнародного туризму. Він допомагає отримувати точну інформацію про стан туристичної галузі, визначати тенденції її розвитку, прогнозувати майбутні зміни та приймати ефективні рішення для розвитку туризму. Завдяки цьому підвищується конкурентоспроможність туристичної індустрії та розширюється міжнародне співробітництво.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ У КЕНІЇ

Одним із головних факторів розвитку туризму в Африці є її багаті природні ресурси. На території континенту є савани, пустелі, тропічні ліси, гори, морські узбережжя та багато національних парків. Саме тому Африка приваблює туристів з усього світу. Особливо популярними є сафарі-тури, під час яких туристи можуть спостерігати за дикими тваринами у природному середовищі. Найвідомішими країнами для сафарі є Кенія, Танзанія, Південно-Африканська Республіка, Ботсвана та Намібія [48].

Кенія вважається одним із головних туристичних центрів Східної Африки. Найбільше туристів відвідують національні парки та узбережжя Індійського океану. Популярними туристичними місцями є столиця Найробі, місто Момбаса, а також національні парки Масаї-Мара, Амбоселі та Цаво. Велика кількість туристичних об'єктів у цих районах сприяє розвитку готелів, ресторанів, транспорту та інших туристичних послуг.

Важливе значення для розвитку туризму мають кліматичні умови. У багатьох країнах Африки тепла погода дозволяє подорожувати протягом усього року. Проте в різних регіонах туристичний сезон може відрізнятися. Наприклад, у країнах Північної Африки найбільше туристів приїжджає навесні та влітку, а у Східній Африці найкращим часом для сафарі є сухий сезон.

Важливим фактором розвитку туризму є транспортна доступність. Якщо до туристичних об'єктів легко дістатися, то кількість туристів збільшується. У деяких країнах Африки розвиток туризму стримується через недостатню кількість якісних доріг, залізничних маршрутів та авіасполучення.

Разом із цим багато африканських країн активно покращують свою транспортну систему. Будуються нові дороги, модернізуються аеропорти та розвиваються туристичні маршрути. Це робить подорожі комфортнішими та сприяє збільшенню туристичних потоків. Особливо важливу роль відіграє авіаційний транспорт, оскільки більшість іноземних туристів прибуває до Африки літаками.

Важливе значення має також розвиток туристичної інфраструктури. У популярних туристичних регіонах зосереджена велика кількість готелів, ресторанів, туристичних центрів та екскурсійних об'єктів. Це забезпечує комфортні умови для відпочинку туристів. Водночас у багатьох країнах Центральної та Західної Африки інфраструктура ще недостатньо розвинена, що ускладнює розвиток туризму.

Крім природних ресурсів, важливу роль у розвитку туризму в Африці відіграє культурна та історична спадщина. Давні пам'ятки, традиції, культура народів, історичні місця та різноманітні фестивалі приваблюють туристів і допомагають краще пізнати особливості африканських країн.

Африка — один із найдавніших регіонів світу, де виникали перші людські цивілізації. Тут знаходиться багато цікавих історичних і культурних пам'яток. Туристів приваблюють єгипетські піраміди, старовинні міста Марокко, традиції народів Африки та поселення місцевих племен.

Туризм в Африці розвинений нерівномірно. Найбільше туристів відвідують країни Північної та Східної Африки, тому що вони мають зручне розташування, кращу туристичну інфраструктуру та добре відомі у світі. У країнах Центральної Африки туристів менше через політичні проблеми, слабкий розвиток транспорту та питання безпеки.

2.1 Природні чинники розвитку туризму

2.1.1 Географічне положення і рельєф

Кенія є однією з найвідоміших країн Східної Африки, яка відзначається зручним географічним розташуванням, великими природними ресурсами та різним рельєфом. Географічні риси країни значною мірою впливають на її природні умови, клімат, розвиток господарства та туризму. Завдяки поєднанню саван, гір, озер, прибережних зон та національних парків Кенія є одним із найпривабливіших туристичних напрямків Африки [24].

Кенія розташована у східній частині Африки та має вихід до Індійського

океану. Площа країни становить понад 580 тисяч квадратних кілометрів. Країна межує з Ефіопією на півночі, Сомалі на сході, Танзанією на півдні, Угандою на заході та Південним Суданом на північному заході. Таке розташування дає Кенії важливу роль у транспортних, економічних та туристичних зв'язках Східної Африки.

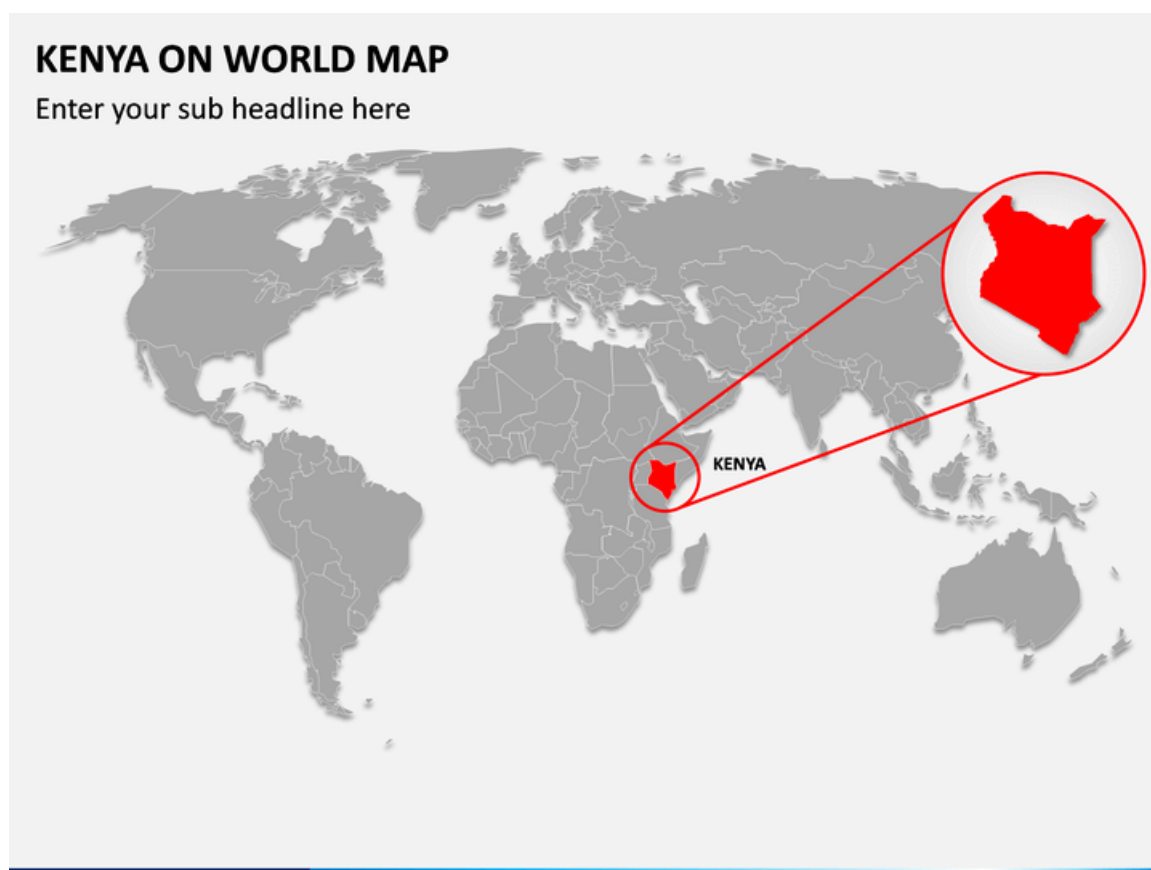

Рис.2.1. Розташування Кенії на карті світу

Особливістю географічного положення Кенії є перетин її території екватором.

Саме це значною мірою впливає на клімат країни, формування природних зон та сезони туристичної діяльності. Попри розташування в екваторіальному поясі, клімат Кенії досить різний через складний рельєф та великі перепади висот. У горах переважає помірний клімат, тоді як узбережжя має жаркий і вологий тропічний клімат.

Важливе значення для розвитку країни має вихід до Індійського океану.

Рис. 2.2. Політична карта Кенії. Країни-сусіди

Узбережжя Кенії має довжину понад 500 кілометрів і є важливою територією для морського транспорту, рибальства та відпочинку біля моря. Найбільшим портом країни є місто Момбаса, яке працює як головний морський транспортний центр Східної Африки. Узбережжя також відоме своїми піщаними пляжами, кораловими рифами та курортами, які щороку приваблюють багато туристів з різних країн [26].

Географічне положення Кенії сприяє розвитку міжнародного туризму.

Країна знаходиться на перетині важливих авіаційних маршрутів між Європою, Азією та Африкою. Столиця держави — Найробі — є великим транспортним і туристичним центром регіону. Через міжнародний аеропорт Найробі здійснюються рейси до багатьох країн світу, що забезпечує постійний потік туристів.

Рельєф Кенії дуже різноманітний і включає високі гори, плато, рівнини, вулканічні райони та прибережні низовини. Більша частина території країни розташована на Східноафриканському плоскогір'ї, середня висота якого становить приблизно від 900 до 1800 метрів над рівнем моря. Саме такий високий рельєф сильно впливає на природні умови країни.

Однією з найважливіших форм рельєфу в Кенії є Велика рифтова долина, яка тягнеться через країну з півночі на південь. Вона є частиною великої тектонічної системи — Східноафриканського рифту. Ця долина утворювалася дуже довго, протягом мільйонів років, через рух земної кори. Через це тут часто змінюється висота місцевості: є і глибокі западини, і високі підняття, а також багато вулканічних гір та красивих природних пейзажів.

У рифтовій долині розташовано багато озер. Найвідоміші з них — Туркана, Накуру, Найваша та Барінго. Вони мають велике значення для природи та людей. Наприклад, озеро Накуру відоме великою кількістю фламінго, тому туди приїжджає багато туристів. Також ці озера використовують як джерело води та для рибальства.

У Кенії є високі гори вулканічного походження. Найвища гора країни — гора Кенія, яка має висоту понад 5000 метрів. Вона є другою за висотою горою в Африці після Кіліманджаро. На її схилах є різні природні зони, а на вершині навіть є льодовики. Ця гора дуже важлива для туризму, особливо для тих, хто любить походи та природу.

Рис. 2.3. Навища гора Кенії – однойменна вершина – Кенія, 5199 м

Центральна частина Кенії складається з височин і плато. Тут найкращі умови для життя та сільського господарства. Саме в цих районах живе багато людей, розташовані великі міста і проходять основні дороги. Ґрунти тут родючі, бо вони вулканічного походження, а клімат більш м'який, тому добре ростуть різні сільськогосподарські культури.

Північні та східні райони Кенії переважно рівнинні та дуже сухі. Там мало дощів, тому природа більш пустельна, а населення нечисленне. Але ці райони все одно мають значення, бо там розвивається сафарі-туризм і можна побачити диких тварин у природних умовах.

Біля узбережжя Індійського океану знаходиться вузька прибережна низовина. Тут ростуть тропічні рослини, є мангрові ліси та коралові рифи. Це дуже гарні місця для відпочинку. Найпопулярніші курорти розташовані в Момбасі, Малінді та Діані-Біч. Сюди приїжджає багато туристів, щоб відпочити

на пляжах [1].

Різний рельєф Кенії впливає на те, які природні зони є в країні. Тут можна побачити савани, ліси, гори та напівпустелі. Завдяки цьому в Кенії створено багато національних парків, наприклад Масаї-Мара, Амбоселі, Цаво та Самбуру. У цих парках охороняють диких тварин і розвивають туризм.

Також рельєф впливає на дороги та транспорт. У горах будувати дороги складніше, ніж на рівнинах, тому там інфраструктура розвинена слабше. Натомість у центральних і прибережних районах дороги та сполучення розвинені краще, що допомагає економіці та туризму.

Через різноманітний рельєф у Кенії дуже сприятливі умови для розвитку різних видів туризму: пляжний відпочинок, походи в гори, сафарі та екологічний туризм. Саме тому Кенія є дуже популярною туристичною країною.

Отже, географічне положення та рельєф Кенії дуже важливі для розвитку країни. Вихід до океану, гори, рифтова долина, савани та парки створюють унікальні природні умови.

2.1.2. Клімат та внутрішні води

Природні умови дуже важливі для розвитку туризму на певній території. У Кенії саме вони значною мірою визначають, як і де розвивається туристична діяльність. Велике значення мають клімат і внутрішні води (річки, озера), адже вони впливають на те, коли найкраще приїжджати туристам, які види відпочинку тут можливі та які райони найбільш популярні.

Через різні природні умови в країні туризм розвивається нерівномірно. Наприклад, є місця, які більше підходять для сафарі, інші — для відпочинку біля озер або в горах, а ще інші — для пляжного відпочинку на узбережжі океану. Тому кожен регіон Кенії має свої особливості та свій тип туризму.

Важливою особливістю Кенії є її розташування біля екватора. Через це тут зазвичай тепло протягом усього року. Але клімат не однаковий по всій країні, тому що рельєф дуже різний. У високих гірських районах прохолодніше, а в

нижинах і біля узбережжя — спекотно і волого.

Також велику роль відіграють внутрішні води, особливо озера рифтової долини. Вони не тільки прикрашають природу, але й приваблюють туристів. Біля озер можна побачити багато тварин і птахів, а також займатися відпочинком і екскурсіями.

Поєднання різних природних умов — теплий клімат, гори, рівнини, озера та вихід до океану — робить Кенію дуже різноманітною країною. Саме тому тут можна розвивати багато видів туризму: сафарі, пляжний відпочинок, екологічний туризм, подорожі в гори та екскурсії до природних пам'яток.

Отже, природні умови Кенії створюють дуже хороші можливості для розвитку туризму. Завдяки їх різноманітності країна приваблює туристів з усього світу і має великий туристичний потенціал.

Клімат. Клімат Кенії є складним і різноманітним, попри її розташування в екваторіальному поясі. Це пояснюється впливом кількох факторів: географічної широти, рельєфу, висоти над рівнем моря та близькості до Індійського океану. У результаті на території країни сформувалися різні кліматичні типи — від жаркого тропічного на узбережжі до помірного гірського у внутрішніх районах.

Основною особливістю клімату є його висотна поясність. Наприклад, у прибережних районах панує спекотний і вологий клімат, тоді як у високогір'ї центральної Кенії температура значно нижча, а клімат більш комфортний для проживання і туризму.

Середньорічні температури варіюються: узбережжя Індійського океану: +25...+30 °C; центральне плато (район Найробі): +16...+24 °C; високогірні райони: +10...+18 °C.

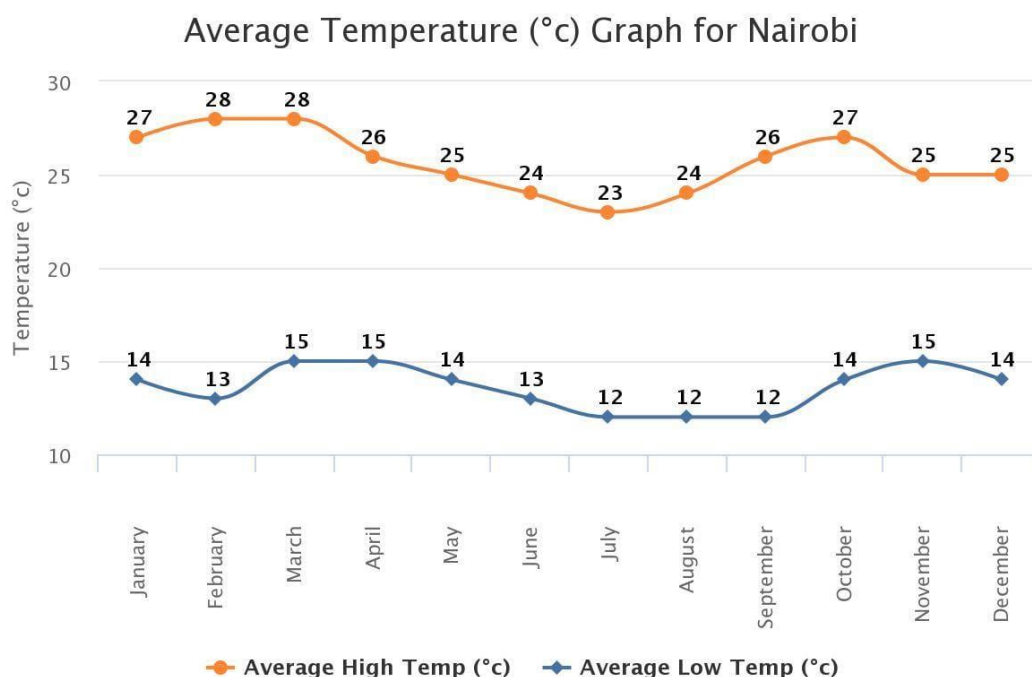

Рис. 2.4. Середньомісячні температури повітря у столиці Кенії – м.Найробі

Такі кліматичні контрасти формують різні рекреаційні зони, що функціонують протягом усього року.

Сезонність клімату та її вплив на туризм. Клімат Кенії характеризується чергуванням вологих і сухих сезонів, що має велике значення для туристичної діяльності.

Виділяють два основні сезони дощів: «довгі дощі» (березень–травень); «короткі дощі» (жовтень–грудень). Між ними спостерігаються сухі періоди, які є найсприятливішими для екскурсійного туризму.

Вплив сезонності на туризм: у вологий сезон збільшується зелена маса саван, але ускладнюється пересування ґрунтовими дорогами; пляжний туризм на узбережжі менш залежний від сезонності, але мусонні вітри можуть впливати на комфорт відпочинку.

Таким чином, сезонність клімату не обмежує туризм у Кенії, а лише змінює його просторову та функціональну структуру.

Кліматичні зони Кенії

На території країни можна виділити кілька основних кліматичних зон,

кожна з яких має власний рекреаційний потенціал.

Прибережна зона. Характеризується жарким і вологим тропічним кліматом. Висока вологість повітря та постійно високі температури сприяють розвитку пляжного туризму.

Основні особливості:

- висока температура протягом року;
- морські бризи;
- вплив Індійського океану.
- Внутрішнє плато

Це найбільш заселена та економічно розвинена частина країни. Клімат тут більш м'який і комфортний для життя та туризму.

Гірські райони

Характеризуються помірним кліматом із прохолодними температурами та підвищеною кількістю опадів. Це важливі зони для екотуризму та трекінгу.

Напівпосушливі та посушливі райони

Північ і північний схід країни мають сухий клімат, що обмежує сільське господарство, але створює умови для розвитку специфічних видів туризму (сафарі, етнотуризм).

Вплив клімату на формування рекреаційних ресурсів

Клімат безпосередньо впливає на розміщення туристичних потоків. У Кенії саме кліматичні умови визначають, де і як розвивається туризм.

Основні впливи:

1. формування саван як природної бази сафарі-туризму;
2. розвиток тропічної рослинності на узбережжі;
3. існування альпійських ландшафтів у горах;
4. сезонна міграція тварин у національних парках.

Особливо важливим є вплив клімату на міграцію тварин у саванах, що є одним із головних туристичних явищ у Масай-Мара.

Внутрішні води

Внутрішні води відіграють ключову роль у формуванні природно-рекреаційного потенціалу країни. Вони представлені річками, озерами, водосховищами та підземними водами [25].

Особливістю гідрографічної системи є її нерівномірність: більшість річок є сезонними, а постійні водотоки зосереджені у більш вологих регіонах.

Річки Кенії мають різний режим живлення: дощовий, гірський та змішаний. Багато з них несуть води до Індійського океану або внутрішніх басейнів.

Основні річки:

- Тана;
- Галана;
- Аті;
- Евасо-Нгіро.

Рекреаційне значення річок:

- розвиток рибальського туризму;
- організація екскурсій уздовж русел;
- спостереження за дикими тваринами біля водопоїв;
- використання у фототуризмі.

Річка Тана є найбільшою в країні та відіграє важливу роль у водопостачанні й зрошенні, а також у розвитку локального туризму.

Рис. 2.5. Алігатори на найдовшій річці Кенії – Тана

Озера Кенії як рекреаційні об'єкти

Озера Східноафриканської рифтової системи є однією з найцінніших природних особливостей країни. Вони мають велике туристичне, екологічне та наукове значення.

Основні озера:

1. Накуру — відоме популяціями фламінго;
2. Найваша — популярне місце для екотуризму;
3. Богорія — гарячі джерела та гейзери;
4. Вікторія — найбільше озеро Африки.

Рекреаційне значення озер:

- орнітологічний туризм;
- фототури;
- екологічні екскурсії;
- човнові прогулянки;
- наукові дослідження.

Озеро Накуру є одним із найвідоміших у світі центрів спостереження за

фламінго, хоча їх кількість може змінюватися залежно від екологічних умов.

Рис. 2.6. Рожеві фламінго на озері Накуру

Водні ресурси Рифтової долини

Східноафриканська рифтова система створила унікальну мережу водойм, які мають різне походження: тектонічне, вулканічне та річкове.

Особливості:

висока мінералізація води в деяких озерах;

1. наявність гарячих джерел;
2. геотермальна активність;
3. мальовничі ландшафти.

Ці ресурси сприяють розвитку не тільки екологічного туризму, але й оздоровчого та наукового.

Підземні води та їх значення

Підземні води в Кенії мають велике значення для забезпечення населення та туристичних центрів водою. У посушливих регіонах вони є основним

джерелом водопостачання.

Рекреаційне значення:

- забезпечення готелів і кемпінгів;
- формування оазисів у сухому районі;
- підтримка екосистем у національних парках.

Екологічні проблеми клімату та водних ресурсів

Незважаючи на значний потенціал, кліматичні та водні ресурси Кенії стикаються з низкою проблем:

1. зміна клімату та зменшення кількості опадів;
2. посухи в північних регіонах;
3. деградація водойм;
4. забруднення озер і річок;
5. зменшення біорізноманіття.

Особливо вразливими є озера Рифтової долини, які реагують на найменші кліматичні зміни.

Значення кліматичних і водних ресурсів для туризму

Клімат і внутрішні води є основою туристичної привабливості Кенії. Саме вони визначають:

1. розміщення туристичних зон;
2. сезонність відпочинку;
3. розвиток сафарі-туризму;
4. формування пляжних курортів;
5. розвиток екотуризму.

Без цих ресурсів неможливо уявити сучасну туристичну індустрію країни.

Кліматичні ресурси та внутрішні води Кенії формують унікальний природний комплекс, який забезпечує розвиток різних видів туризму. Висотна поясність клімату, сезонність опадів, наявність океанічного узбережжя та рифтових озер створюють надзвичайно різноманітні умови для рекреації.

Ці ресурси є основою екологічного, екскурсійного та пляжного туризму, а

також визначають міжнародну туристичну привабливість країни. Раціональне використання та охорона кліматичних і водних ресурсів є ключовим фактором сталого розвитку туристичної галузі Кенії.

2.1.3. Рослинний та тваринний світ

Кенія є однією з країн Африки з дуже багатою і різноманітною природою. Тут живе багато різних видів тварин і росте багато видів рослин. Це стало можливим завдяки особливостям географічного положення країни, клімату та рельєфу. Через це в Кенії сформувалися різні природні зони, де існують унікальні умови для життя тварин і рослин.

Саме велике природне різноманіття зробило Кенію дуже відомою у світі. Воно стало основою для розвитку сафарі-туризму та екологічного туризму, коли люди приїжджають, щоб побачити диких тварин і природу в природних умовах. Також у країні активно розвивається охорона природи, щоб зберегти ці багатства.

Рослини і тварини Кенії мають велике значення не тільки для природи, але й для економіки країни. Завдяки туризму держава отримує прибуток, а також створюються робочі місця для місцевих жителів.

Отже, багата природа Кенії є важливою частиною її розвитку і робить країну привабливою для туристів з усього світу [4].

Різні природні умови Кенії призвели до того, що в країні утворилося кілька природних зон. Тут можна побачити савани, тропічні ліси, напівпустелі, гірські райони та рослинність узбережжя. У кожній із цих зон свої умови життя, тому там ростуть різні рослини і живуть різні тварини, які пристосувалися до свого середовища.

Найбільшу площу в Кенії займають савани. Це великі відкриті рівнини, вкриті високою травою. На саванах також ростуть поодинокі дерева та невеликі групи дерев, тому пейзаж виглядає відкритим і просторим. Тут живе багато диких тварин, які легко пристосувалися до таких умов.

Найпоширенішими рослинами саван є акації та баобаби. Вони добре витримують спеку і нестачу води. Акації мають дуже глибоке коріння, яке дозволяє їм діставати воду з глибини землі навіть у посушливий період. Баобаби, у свою чергу, можуть накопичувати воду у своєму товстому стовбурі, щоб використовувати її тоді, коли дощів немає довгий час.

Завдяки таким пристосуванням рослини саван можуть виживати навіть у складних кліматичних умовах.

Савани в Кенії є головним місцем життя багатьох великих тварин Африки. Тут можна побачити слонів, жирафів, зебр, буйволів, антилоп, носорогів та багато інших тварин. Оскільки травоядних тварин дуже багато, тут також добре почуваються хижаки — леви, леопарди, гепарди та гієни. Саме тому савани Кенії стали дуже відомими у світі, адже тут проводять сафарі, які приваблюють багато туристів.

Одне з найцікавіших природних явищ у Кенії — це Велика міграція тварин. Вона відбувається в національному парку Масаї-Мара. Щороку мільйони антилоп гну, зебр та інших тварин пересуваються на великі відстані у пошуках води і їжі між Кенією та Танзанією. Це дуже вражаюче явище, яке приваблює туристів з усього світу.

У горах Кенії ростуть вологі тропічні ліси та гірські рослини. На схилах гори Кенія можна знайти густі ліси, де ростуть бамбук, хвойні дерева, папороті та різні кущі. Ці ліси дуже важливі, тому що вони допомагають зберігати воду і впливають на клімат. Саме тут починаються багато річок країни.

У цих лісах живе багато тварин: мавпи, лісові антилопи, дикі кабани, різні птахи та комахи. Особливо багато тут мавп, наприклад бабуїнів і колобусів.

Північ і схід Кенії — це більш сухі райони, де є напівпустелі та пустелі. Там ростуть колючі кущі, низька трава і рослини, які можуть виживати без великої кількості води. Тварин там менше, але все одно можна зустріти верблюдів, диких ослів, газелей та деяких змій і ящірок.

На узбережжі Індійського океану ростуть тропічні рослини: пальми,

мангрові ліси та зелені кущі. Мангрові дерева дуже важливі, бо захищають берег від руйнування хвилями і є домом для багатьох морських тварин. Також біля узбережжя є коралові рифи, які дуже красиві та популярні серед дайверів і туристів.

У Кенії дуже багатий тваринний світ. Тут живе багато великих тварин, більше, ніж у багатьох інших країнах. Найвідоміші з них — це «велика африканська п'ятірка»: лев, слон, буйвіл, носоріг і леопард. Ці тварини є символами Африки і головною причиною, чому люди приїжджають на сафарі.

Африканський слон є найбільшою наземною твариною планети. У Кенії слони мешкають переважно в національних парках Амбоселі, Цаво та Самбуру. Вони відіграють важливу роль у природних екосистемах, оскільки сприяють поширенню насіння рослин та формуванню природних ландшафтів.

Леви є головними хижаками саван і символом дикої природи Африки.

У національних парках Кенії створені спеціальні програми охорони левів та інших хижаків. Останніми роками чисельність деяких видів тварин скорочується через браконьєрство, втрату природного середовища та зміну клімату.

Особливе місце у фауні Кенії займають жирафи. На території країни поширені кілька підвидів жирафів, які відрізняються особливостями забарвлення та ареалом поширення. Жирафи є одними з найпопулярніших тварин серед туристів і часто стають символами природоохоронних програм.

Рис. 2.7. Жирафи в національному парку Накуру

Кенія також відома багатством пташиного світу. На території країни налічується понад тисяча видів птахів. Особливо багато птахів мешкає біля озер рифтової долини. Озеро Накуру стало всесвітньо відомим завдяки величезним колоніям рожевих фламінго, які створюють унікальні природні ландшафти.

Велику роль у збереженні природи Кенії відіграють національні парки та заповідники. Це спеціально охоронювані території, де захищають тварин, рослини та їх природне середовище. У Кенії створено багато таких парків, щоб зберегти багатий тваринний і рослинний світ країни. Найвідоміші з них — Масаї-Мара, Амбоселі, Найробі, Цаво та парк біля гори Кенія.

Рис. 2.8. Карта розташування національних парків Кенії

Ці парки важливі не тільки для природи, але й для туризму. Саме сюди приїжджають туристи з усього світу, щоб побачити диких тварин у природних умовах. Тут можна спостерігати левів, слонів, жирафів, зебр та багато інших тварин. Завдяки цьому Кенія отримує дохід від туризму і розвиває економіку.

Але існують і серйозні проблеми з охороною природи. Однією з головних є браконьєрство — це незаконне полювання на тварин. Найчастіше страждають слони та носороги, яких вбивають заради бивнів і рогів. Через це кількість цих тварин у природі зменшується, і це небезпечно для всієї екосистеми.

Щоб боротися з браконьєрством, уряд Кенії разом із міжнародними організаціями створює спеціальні програми захисту природи. У заповідниках працюють охоронці, які стежать за порядком, використовуються сучасні технології для контролю територій, а також вводяться суворі покарання за

незаконне полювання.

Отже, національні парки допомагають зберігати природу Кенії, а боротьба з браконьерством є дуже важливою для захисту тварин і підтримання природної рівноваги.

Негативний вплив на рослинний і тваринний світ має також господарська діяльність людини. Розширення сільськогосподарських угідь, вирубування лісів та урбанізація призводять до скорочення природних середовищ існування тварин. Крім того, кліматичні зміни спричиняють посухи та нестачу водних ресурсів, що впливає на чисельність багатьох видів рослин і тварин.

У сучасному світі все більше уваги приділяється тому, щоб люди використовували природні ресурси обережно і не шкодили природі. Такий підхід називається сталим природокористуванням. Його головна ідея полягає в тому, щоб використовувати природу так, щоб вона зберігалася і для майбутніх поколінь.

У Кенії зараз активно розвивається екологічний туризм. Це такий вид туризму, коли люди приїжджають, щоб побачити природу, тварин і національні парки, але при цьому не шкодять навколишньому середовищу. Завдяки цьому зберігаються природні території, а також розвивається економіка країни.

Туризм приносить Кенії гроші, які можна використовувати для охорони природи. Частина цих коштів йде на захист тварин, догляд за національними парками та підтримку місцевих жителів, які живуть поруч із природоохоронними територіями. Це важливо, тому що місцеві громади також отримують роботу і дохід від туризму.

Рослинний і тваринний світ Кенії дуже багатий і різноманітний. Тут є різні природні зони, тому сформувалися унікальні екосистеми — тобто природні середовища, де разом живуть рослини, тварини та інші організми. У Кенії є савани, тропічні ліси, озера та національні парки, і в кожному з цих місць живуть свої види тварин і рослин.

Багато з цих видів є дуже рідкісними або навіть знаходяться під загрозою

зникнення. Саме тому їх потрібно особливо охороняти. Якщо не захищати природу, деякі тварини можуть повністю зникнути.

Отже, збереження природи Кенії є дуже важливим. Це потрібно не тільки для самої країни, але й для всього світу. Природа допомагає розвивати туризм, економіку і підтримує життя багатьох людей.

2.2 Соціально-економічні передумови розвитку туризму

2.2.1. Політичний устрій та адміністративний поділ

Кенія — це незалежна демократична республіка. Її політична система побудована на багатопартійності, тобто в країні існує кілька політичних партій, які можуть брати участь у виборах. Також важливими принципами є поділ влади (окремо працюють законодавча, виконавча і судова влада) та верховенство права, тобто всі повинні дотримуватися законів.

Сучасна система управління в Кенії сформувалася після прийняття Конституції 2010 року. Цей документ став дуже важливим, тому що він реформував державу. Він зробив управління більш децентралізованим — тобто частину влади передали на місця, у регіони. Також це дало більше можливостей для участі громадян у політичному житті.

Головою держави є президент. Він також є главою уряду і головнокомандувачем збройних сил. Президента обирають громадяни на загальних виборах. Він має великі повноваження: призначає уряд, керує державною політикою та представляє Кенію в інших країнах.

Також у політичній системі є віце-президент. Він допомагає президенту у виконанні його обов'язків і може замінювати його в разі потреби.

Рис. 2.9. Президент Кенії Вільям Рутто

Законодавча влада в Кенії представлена парламентом, який складається з двох палат: Національної асамблеї та Сенату.

Національна асамблея займається головною законодавчою роботою: приймає закони, затверджує державний бюджет і контролює роботу уряду. Це основний орган, який вирішує важливі державні питання.

Сенат представляє інтереси різних округів країни. Його головна роль — стежити за тим, щоб регіони розвивалися рівномірно. Також він контролює, як розподіляються гроші між регіонами. Така система допомагає враховувати потреби всіх частин країни.

Виконавча влада в Кенії належить уряду, який очолює президент. До уряду входять різні міністерства та державні служби. Вони відповідають за окремі сфери життя: економіку, освіту, медицину, транспорт, туризм, безпеку та інші. Уряд виконує закони і керує щоденною роботою держави.

Судова влада в Кенії є незалежною. Вона складається з судів різного рівня: Верховного суду, апеляційних судів та місцевих судів. Верховний суд є найвищим і вирішує найважливіші справи, а також тлумачить Конституцію. Незалежність судів дуже важлива, тому що вона забезпечує справедливість і рівність усіх перед законом.

Політична система Кенії є багатопартійною. У країні діє багато політичних

партій, які представляють інтереси різних соціальних груп, народів і регіонів. Вибори проводяться регулярно, і громадяни можуть вільно обирати своїх представників у владу.

Водночас політичне життя інколи буває складним, тому що між різними етнічними групами існує конкуренція. Це іноді впливає на політичну стабільність у країні.

Важливою особливістю державного устрою Кенії є децентралізація влади, яка була введена Конституцією 2010 року. Це означає, що частину повноважень передали від центрального уряду місцевим органам влади.

Завдяки цьому регіони можуть самі вирішувати багато питань, наприклад розвиток економіки, освіти, медицини та інфраструктури. Також це допомагає краще використовувати місцеві ресурси і розвивати кожен регіон окремо.

Таблиця 2.1.

Політичний устрій Кенії [24].

Показник	Характеристика
Форма правління	Президентська республіка
Глава держави	Президент
Глава уряду	Президент
Законодавчий орган	Двопалатний парламент
Верхня палата	Секан
Нижня палата	Національна асамблея
Столиця	Найробі
Дата незалежності	12 грудня 1963р
Конституція	Прийнята у 2010р
Офіційні мови	Суахілі, англійська

Адміністративний поділ Кенії складається з 47 округів (counties), які є головними одиницями місцевого самоврядування.

Кожен округ має власну місцеву владу, яку очолює губернатор. Також у кожному окрузі є місцеві ради, які приймають рішення з важливих питань на

місцях. Така система допомагає краще керувати країною, тому що кожен регіон може сам вирішувати частину своїх проблем. Це також сприяє розвитку областей і зменшує різницю між більш розвиненими та менш розвиненими територіями.

Кенія є президентською республікою з децентралізованою системою управління. Це означає, що країною керує президент, але частина влади передана на місця — в регіони. Згідно з Конституцією 2010 року, Кенія поділена на 47 округів. Кожен округ має певну самостійність і може вирішувати частину своїх місцевих питань. Така система допомагає краще керувати країною і розвивати різні території.

Таблиця 2.2.

Адміністративний поділ Кенії

Рівень адміністративного устрою	Кількість
Округи(Counties)	47
Субокруги	Понад 290
Округи місцевого рівня(Wards)	1450
Столичне місто	1 (Найробі)

Серед найвідоміших округів є Найробі — столиця Кенії. Це головний політичний і економічний центр країни. Тут знаходяться урядові установи, міжнародні організації та посольства інших країн.

Також важливим округом є Момбаса — найбільший морський порт і головний центр туризму на узбережжі Індійського океану. Інші важливі округи — Кісуму, Накуру та Елдорет. Вони мають значення для економіки, транспорту і торгівлі.

Крім округів, у Кенії є ще менші адміністративні одиниці, наприклад райони, підокруги та місцеві громади. Це допомагає краще керувати на місцях і враховувати потреби людей у різних частинах країни.

Політична система Кенії тісно пов'язана з економікою і розвитком країни.

Якщо в країні є стабільність, то легше залучати інвестиції, розвивати туризм і міжнародні зв'язки. Але в Кенії також є проблеми, наприклад політична конкуренція, корупція та потреба вдосконалення демократії.

Отже, Кенія має сучасну систему управління, де поєднується влада президента і децентралізація. Поділ на округи допомагає ефективніше керувати країною і розвивати всі регіони.

2.2.2. Населення і культура

Чисельність населення Кенії постійно зростає і є однією з найбільших у Східній Африці. Станом на початок XXI століття населення країни перевищує 55 мільйонів осіб. Високі темпи приросту населення пояснюються відносно високою народжуваністю та покращенням рівня медичного обслуговування, що сприяє зниженню смертності. Більшість жителів проживає в сільській місцевості, хоча процес урбанізації відбувається досить швидко. Найбільшим містом і столицею держави є Найробі, яке приваблює населення можливостями для працевлаштування та навчання.

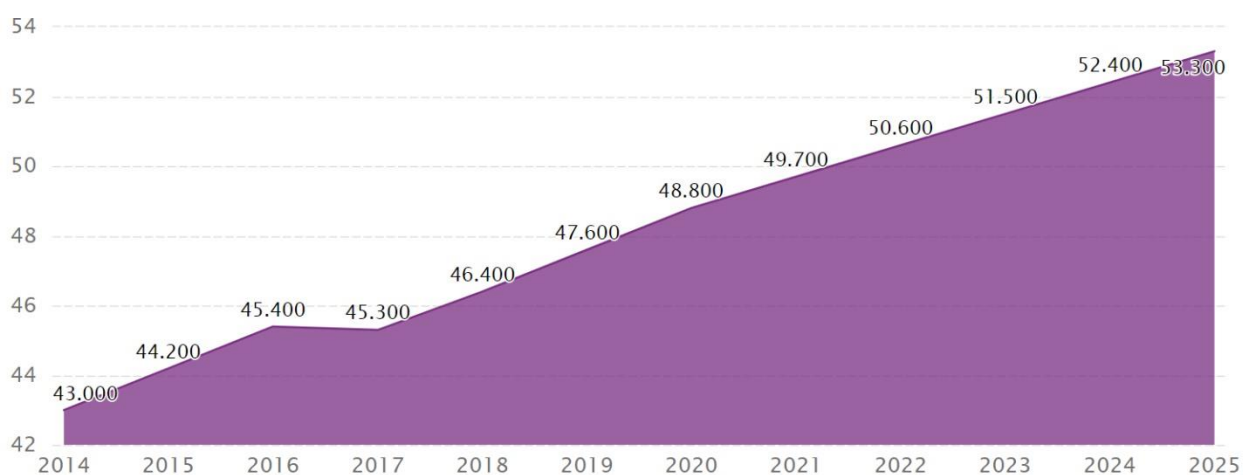

Рис. 2.10. Динаміка чисельності населення Кенії (2014-2025 рр.)

Кенія є багатонаціональною державою, де проживають десятки етнічних груп, серед яких найбільшими є кікуйю, лух'я, луо, календжин та камба. Молодь

становить значну частину населення країни, що створює як перспективи для економічного розвитку, так і виклики, пов’язані із забезпеченням робочих місць та якісної освіти. Зростання чисельності населення впливає на використання природних ресурсів, розвиток інфраструктури та соціальної сфери. Незважаючи на ці труднощі, Кенія залишається однією з найдинамічніших держав Африки за демографічними показниками.

Країна є дуже різноманітною за населенням у Східній Африці. Тут живе багато людей, і кількість населення швидко зростає. Також у Кенії багато молоді, тобто більшість людей — це діти та молоді люди.

Більша частина населення живе в сільській місцевості, але з часом все більше людей переїжджає в міста. Особливо швидко розвиваються великі міста, такі як Найробі та Момбаса.

У Кенії є багато різних етнічних груп. Кожен народ має свої традиції, мову, звичаї та особливості життя.

Таблиця 2.3.

Вікова структура населення Кенії (2024)

Вікова група	Частка населення, %
0-14 років	36,8
15-64	60,0
65 років і старші	3,2
Разом	100,0

Кенія має дуже молоде населення. Більше ніж третина людей — це діти та підлітки віком до 15 років. Людей похилого віку в країні небагато.

З одного боку, це добре, тому що в майбутньому країна матиме багато працездатних людей. Але з іншого боку, це створює і труднощі. Потрібно більше шкіл, вчителів, лікарень і робочих місць для молоді, яка з часом виросте і вийде на ринок праці.

Етнічна різноманітність є однією з ключових рис населення Кенії. Серед

найбільших груп — кікуйю, луо, календжин, лух'я та масаї. Кожна з них зробила значний внесок у формування культурної мозаїки країни. Наприклад, масаї відомі своїм традиційним кочовим способом життя, яскравим одягом і ритуалами, що стали символом кенійської культурної

Рис. 2.11. Представники племені масаї у національному парку Найробі

Офіційними мовами Кенії є англійська та суахілі. Суахілі дуже важлива, тому що допомагає людям різних народів спілкуватися між собою і об'єднує країну. У повсякденному житті також використовують багато місцевих мов, тому в Кенії є велике мовне різноманіття.

Культура Кенії поєднує традиції африканських народів і сучасні впливи світу. Тут зберігаються народна музика, танці, ремесла та усні розповіді, які є важливою частиною життя людей і їхньої культури.

Водночас у містах країни розвивається сучасна культура: популярна музика, кіно та цифрові технології. Це показує, що Кенія поєднує давні традиції і сучасний розвиток.

Таким чином, населення і культура Кенії формують складну й багатопланову систему, у якій поєднуються давні традиції та сучасні тенденції розвитку, створюючи унікальний культурний простір країни.

2.2.3. Сучасна економічна ситуація

У 2025–2026 роках економіка Кенії поступово зростає, але не дуже швидкими темпами. Водночас у країні є деякі економічні проблеми.

Кенія є однією з найбільших економік у Східній Африці. Її економіка різноманітна: важливу роль відіграють сільське господарство, сфера послуг і фінансовий сектор [27].

Але країна має і труднощі. Серед них — великий державний борг, зростання цін (інфляція) та нестача робочих місць для населення.

Останні дані показують, що економіка Кенії продовжує зростати, але трохи повільніше, ніж раніше. У 2025 році реальне зростання валового внутрішнього продукту становило приблизно 4,6–4,9%. Це означає, що економіка розвивається стабільно, але без різкого прискорення після попередніх труднощів.

Таблиця 2.4.

Структура ВВП Кенії за секторами економіки (2024р)

Сектор економіки	Частка у ВВП, %
Сфера послуг	55,9
Промисловість	16,1
Сільське господарство	21,4
Інші види діяльності та податки	6,6
Разом	100,0

Загальний розмір економіки також збільшився і досяг дуже великого рівня — понад 17 трильйонів кенійських шилінгів. Це показує як реальне виробництво товарів і послуг, так і вплив зростання цін (інфляції).

Зростання економіки в основному забезпечують сільське господарство,

будівництво, транспорт і фінансові послуги. Особливо важливим є сільське господарство, тому що воно дає роботу багатьом людям і приносить гроші від експорту чаю, кави та різних садівничих продуктів.

Дані свідчать, що основу економіки Кенії становить сфера послуг, яка формує понад половину валового внутрішнього продукту країни. Сільське господарство залишається стратегічною галуззю, забезпечуючи понад 21 % ВВП та значну частку зайнятості населення. Промисловий сектор є менш розвиненим порівняно з послугами.

Таблиця 2.5.

Показники економічного розвитку Кенії

Показник	2023	2024
Темп зростання ВВП, %	5,7	4,7
Частка сільського господарства у ВВП, %	21,5	22,5
Номінальний ВВП, трлн кенійських шилінгів	15,0	16,2

Туризм відіграє надзвичайно важливу роль в економіці Кенії та є одним із головних джерел надходження іноземної валюти. Країна приваблює мільйони туристів завдяки унікальній природі, багатому тваринному світу, національним паркам і мальовничому узбережжю Індійського океану. Особливо популярними є сафари, під час яких відвідувачі можуть спостерігати за слонами, левами, жирафами та іншими представниками африканської фауни у природному середовищі.

Розвиток туризму сприяє створенню великої кількості робочих місць у готельному бізнесі, транспорті, торгівлі та сфері обслуговування. Крім того, доходи від туристичної діяльності допомагають фінансувати охорону природи та підтримувати національні парки. Туризм також стимулює розвиток інфраструктури, зокрема будівництво доріг, аеропортів і готелів.

Завдяки туристам зростає попит на місцеві ремесла, сувеніри та культурні

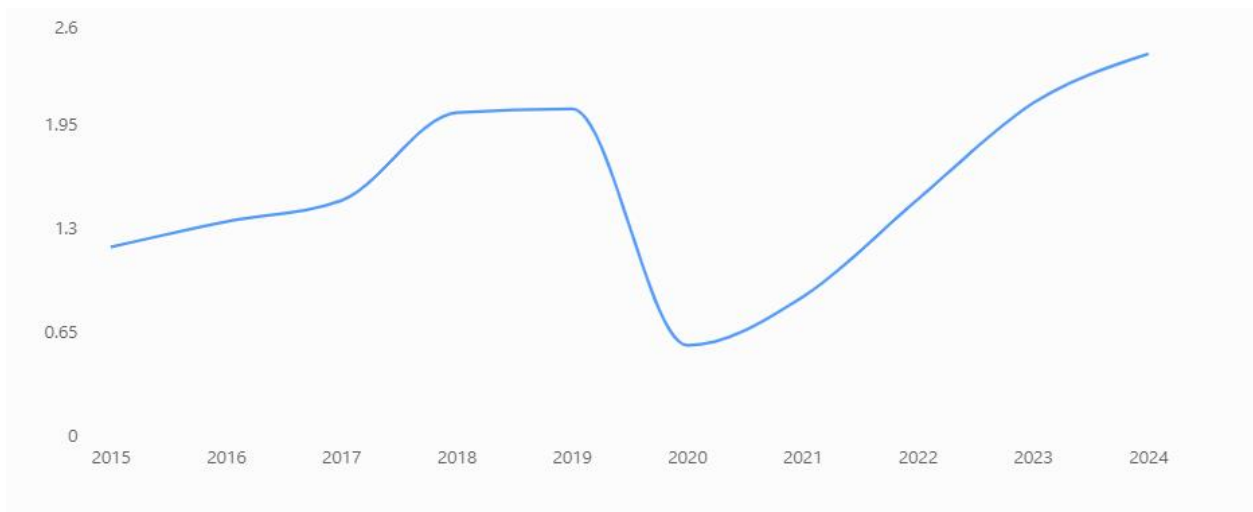
заходи, що приносить додатковий прибуток місцевому населенню. Таким чином, туризм є важливим чинником економічного розвитку Кенії, сприяючи зростанню доходів держави та покращенню добробуту її громадян.

Розділ 3. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ЙОГО ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА

3.1. Сучасний стан розвитку туризму в Кенії

Кенія є однією з найважливіших туристичних країн Африки і відіграє велику роль у розвитку туризму на континенті. Туризм приносить країні значну частину доходів, допомагає створювати нові робочі місця та сприяє розвитку доріг, готелів і місць для відпочинку [4].

Головною причиною того, що туристи їдуть у Кенію, є її природне багатство. Тут є національні парки, де можна побачити диких тварин, можливість сафарі, красиве узбережжя Індійського океану, а також цікава культура різних народів, які живуть у країні. Усе це разом робить Кенію дуже привабливою для подорожей.

*Рис. 3.1. Кількість прибулих іноземних туристів до Кенії,
млн. осіб (2015-2024 рр)*

Після зменшення кількості туристів через пандемію COVID-19 туризм у Кенії почав поступово відновлюватися. Уряд країни працює над тим, щоб залучати більше туристів і інвесторів, покращувати інфраструктуру та розвивати екологічний туризм, який не шкодить природі.

Найбільше туристів приїжджає з Великої Британії, США, Німеччини, Уганди, Танзанії, Франції, Індії та Китаю. Також дедалі більше подорожують самі жителі Кенії, розвиваючи внутрішній туризм.

Рис. 3.2. Структура прибулих іноземних туристів до Кенії

Туристичні райони Кенії розташовані нерівномірно, тому в країні можна виділити кілька основних туристичних зон.

Південний туристичний район

Центром цього району є столиця Найробі. Тут також розташовані відомі національні парки Масаї-Мара, Амбоселі та Цаво. У цій частині країни головний вид туризму — це сафари та спостереження за тваринами.

Прибережний туристичний район

Він знаходиться біля Індійського океану і включає міста Момбаса, Малінді, Ватаму та пляж Діані-Біч. Тут головний вид відпочинку — це пляжі, купання в морі, дайвінг і морські прогулянки.

Центральний туристичний район

Це території навколо гори Кенія. Тут популярні походи в гори, альпінізм і природний туризм.

Західний туристичний район

Він пов'язаний з озером Вікторія. Тут займаються рибальством, екологічним туризмом і пізнавальними подорожами.

Отже, Кенія має різні туристичні райони, кожен з яких пропонує свій вид відпочинку, що робить країну дуже різноманітною та цікавою для туристів.

Найбільш відвідувані міста Кенії				
№	Місто	Фото	Опис	Популярні місця
1	Найробі (Nairobi)		Столиця Кенії та найбільше місто країни. Важливий економічний, культурний та транспортний центр.	• Національний парк Найробі • Музей Карен Бліксен • Центр жирафів • Ринок Масаї
2	Момбаса (Mombasa)		Найбільше прибережне місто та головний порт Кенії. Популярне місце для пляжного відпочинку.	• Форт Ісус (Форт Ісуса) • Старе місто Момбаси • Пляж Діані • Океанаріум Момбаси
3	Кісуму (Kisumu)		Місто на березі озера Вікторія, важливий торговельний та транспортний вузол.	• Озеро Вікторія • Музей Кісуму • Острів Мбіта • Ринок Кісуму
4	Накуру (Nakuru)		Відоме своїми національними парками та озером Накуру. Центр дикої природи та сафарі-туризму.	• Національний парк Накуру • Озеро Накуру • Мененгейський кратер • Мис львів
5	Елдорет (Eldoret)		Велике місто в Західній Кенії, відоме своїми спортивними традиціями та природною красою.	• Ітен – батьківщина чемпіонів • Лісовий заповідник Чевпкорія • Музей Елдорету • Долина Великого Рифту

Рис. 3.3. Найвідвідуваніші міста Кенії та популярні місця в них

3.2 Природні туристичні ресурси Кенії

Природні туристичні ресурси Кенії є основою розвитку туристичної галузі країни та забезпечують її високу популярність серед мандрівників з усього світу. Завдяки унікальному поєднанню різноманітних ландшафтів, багатого тваринного і рослинного світу, сприятливого клімату та мальовничого узбережжя Індійського океану Кенія належить до провідних туристичних

напрямоків Африки.

Одним із найважливіших природних ресурсів країни є національні парки та заповідники. На території Кенії розташовано понад 50 природоохоронних територій, які охоплюють савани, ліси, гори, озера та напівпустелі. Найвідомішим є Національний заповідник Масаї-Мара, який славиться великою кількістю диких тварин і щорічною Великою міграцією антилоп гну, зебр та газелей. Це природне явище вважається одним із найвражаючих у світі та приваблює сотні тисяч туристів щороку [7].

Таблиця 3.1.

Основні природні туристичні ресурси Кенії

Природний ресурс	Характеристика	Туристичне значення
Національний заповідник Масаї-Мара	Савани з великою кількістю диких тварин	Сафарі та спостереження за Великою міграцією
Гора Кенія	Друга за висотою вершина Африки (5199м)	Альпінізм, екотуризм
Озеро Накуру	Відоме популяціями фламінгота носорогів	Екологічний туризм
Національний парк Амбоселі	Савани з видом на Кіліманджаро	Фотосафарі, спостереження за слонами
Озеро Вікторія	Найбільше озеро Африки	Водний туризм та рибальство
Індійський океан	Піщані пляжі та коралові рифи узбережжя	Пляжний відпочинок, дайвінг
Національний парк Цаво	Один з найбільших парків Африки	Сафарі та екотуризм

Особливе значення мають савани Кенії, які стали символом африканської природи. Саме тут можна побачити так звану «Велику африканську п'ятірку» — лева, слона, носорога, буйвола та леопарда. Спостереження за дикими тваринами під час сафарі є головною туристичною атракцією країни. Крім того, на території держави мешкають жирафи, гепарди, гієни, бегемоти, крокодили та сотні видів птахів.

Рис. 3.4. Фото-сафарі у національному парку Тсаво

Важливим природним туристичним ресурсом є гора Кенія — друга за висотою вершина Африки після Кіліманджаро. Її висота становить понад 5 тисяч метрів над рівнем моря. Гора приваблює любителів альпінізму, трекінгу та екологічного туризму. Навколо неї створено національний парк, який входить до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Тут збереглися унікальні високогірні екосистеми, льодовики та рідкісні види рослин.

Значний туристичний потенціал мають озера Великої рифтової долини. Особливо відомими є озера Накуру, Найваша та Богорія. Озеро Накуру прославалося величезними колоніями рожевих фламінго, які створюють надзвичайно мальовничі краєвиди. Озеро Богорія відоме гарячими джерелами та гейзерами, а Найваша є популярним місцем для спостереження за птахами та водними тваринами.

Не менш важливим природним ресурсом є узбережжя Індійського океану. Кенія має понад 500 кілометрів берегової лінії з білими піщаними пляжами, кораловими рифами та теплими водами океану. Найбільш популярними

курортними районами є Момбаса, Малінді та Діані-Біч. Тут активно розвиваються пляжний відпочинок, дайвінг, снорклінг, рибальство та морські екскурсії.

Природне різноманіття Кенії доповнюється тропічними лісами, напівпустелями та унікальними екосистемами. Велика кількість природних пам'яток створює сприятливі умови для розвитку екологічного, пригодницького, спортивного та наукового туризму. Завдяки багатим природним ресурсам Кенія залишається одним із найпривабливіших туристичних центрів Африки, а туризм є важливою складовою економіки країни.

3.3. Історико-культурні ресурси Кенії

Кенія має багату історичну та культурну спадщину. Історико-культурні ресурси Кенії включають пам'ятки часів колоніального періоду, стародавню культуру суахілі, археологічні об'єкти, а також традиції понад 40 різних народів. Особливо важливими для туризму є культура народу масаї, старі міста на узбережжі Індійського океану та об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО. Усе це сприяє розвитку культурного туризму в країні.

У XV столітті на узбережжя Східної Африки прибули португальці. Одним із перших європейців, які досліджували цей регіон, був Васко да Гама. Португальці хотіли контролювати торгівлю в Індійському океані і захопили деякі прибережні міста. У Момбасі вони збудували фортецю Ісус, яка збереглася до сьогодні і є відомою історичною пам'яткою [25].

Але влада португальців тривала недовго. У XVII столітті ці території перейшли під контроль султанів Оману. У цей час активно розвивалася торгівля спеціями, золотом, слоновою кісткою та рабами. Узбережжя стало важливим торговим регіоном між Африкою, Азією та Близьким Сходом.

Пізніше велику роль у регіоні почала відігравати Велика Британія. Наприкінці XIX століття Кенія стала британською колонією. Британці будували дороги, залізниці та порти. Одним із найважливіших проєктів була Угандійська

залізниця, яка з'єднала Момбасу з внутрішніми районами. Саме тоді з'явилося місто Найробі, яке згодом стало столицею країни.

Але колоніальне правління мало й негативні наслідки. Багато земель забрали у місцевих жителів і передали європейцям. Африканське населення часто не мало прав і зазнавало дискримінації.

У 1950-х роках у Кенії почалася боротьба за незалежність. Найвідомішим було повстання Мау-Мау, під час якого люди виступали проти британського правління і вимагали повернення своїх земель. Хоча повстання було придушене, воно допомогло країні наблизитися до незалежності.

У 1963 році Кенія стала незалежною державою. Першим президентом був Джомо Кеніата. Після цього країна почала розвивати економіку, політику та міжнародні зв'язки.

З часом Кенія стала однією з провідних країн Східної Африки. Велику роль у розвитку відіграли сільське господарство, туризм і торгівля. Найробі перетворилося на великий економічний центр регіону.

Таблиця 3.2.

Основні історико-культурні ресурси Кенії

Об'єкт/ресурс	Характеристика	Туристичне значення
Форт Ісус	Португальська фортеця XVI століття — це старовинна оборонна будівля, яку збудували португальці у 1500-х роках. Її використовували для захисту території, спостереження за морем і контролю торгових шляхів.	Один з найвідоміших історичних пам'ятників країни
Старе місто Ламу	Найстаріше місто саухілі у Східній Африці, об'єкт ЮНЕСКО	Центр арабо-африканської культури
Національний музей Кенії	Музей історії, археології та етнографії.	Зберігає унікальні архелогічні знахідки

Луїс Лікі та архелогічні пам'ятки	Місце знахідок давніх предків людини	Підтверджують статус Кенії як «колиски людства»
Культура масаї	Традиційний спосіб життя, народні танці, ремесла	Один із найпопулярніших етнографічних туристичних ресурсів
Культура суахілі	Поєднання африканських арабських та європейських традицій	Формує культурну самбутність узбережжя Кенії
Традиційні фестивалі	Святкування, музика, танці та ремесла народів Кенії	Приваблюють культурно-пізнавальних туристів

Водночас у країні були й проблеми: політична нестабільність, конфлікти між народами, корупція та соціальна нерівність. Але Кенія все одно залишається важливою країною регіону.

Сьогодні Кенія — це багатонаціональна країна, де живе понад 40 народів. У кожного з них є свої традиції, мова і культура. Велику роль у збереженні культури відіграють ремесла, музика, танці та обряди.

Історичні пам'ятки Кенії є важливою частиною туризму. Туристи відвідують старі міста узбережжя, колоніальні будівлі та музеї. Найвідоміші об'єкти — фортеця Ісус у Момбасі, старе місто Ламу та музеї Найробі. На території країни проживає понад 40 етнічних груп: масаї; кікуйю; луо; камба; туркана. Традиційна культура представлена: народними танцями; ремеслами; музикою; обрядами та святами.

Рис. 3.5. Форт Ісус у м. Момбаса – потужна фортифікаційна споруда

Таблиця 3.3.

Структура історико-культурних ресурсів Кенії

Вид ресурсів	Частка у загальному культурно-туристичному потенціалі, %
Етнокультурні ресурси (традиції, племена, ремесла)	40
Історико-архітектурні пам'ятки	25
Археологічні ресурси	15
Музеї та культурні центри	10
Фестивалі та культурні події	10

Важливими історичними об'єктами є: Старе місто Момбаси; Форт Ісус; руїни міста Геді; колоніальна архітектура Найробі. До списку ЮНЕСКО внесені: Національні парки озера Туркана; Старе місто Ламу; Священні ліси Кая; Форт Ісус у Момбасі.

Події ресурси. Країна проводить численні фестивалі: культурний фестиваль Ламу; музичні фестивалі; спортивні марафони;

Таким чином, історія Кенії є складним і багатограним процесом, який охоплює період від найдавніших цивілізацій до сучасного етапу розвитку незалежної держави. Географічне положення країни, контакти з різними народами та колоніальне минуле значною мірою вплинули на формування сучасної Кенії. Історична та культурна спадщина держави сьогодні відіграє важливу роль у розвитку міжнародного туризму та формуванні позитивного іміджу країни

3.4 Технологічна карта туристичного продукту «Подорож Кенією»

Назва туру

«Подорож Кенією: від саван до океану»

Тривалість

10 днів / 9 ночей

Цільова аудиторія

Туристи віком від 18 до 65 років, які цікавляться природою, культурою та активним відпочинком.

Маршрут

Найробі – Амбоселі – Масаї-Мара – Найваша – Момбаса – Діані-Біч

Програма туру

День 1

Прибуття до Найробі, трансфер до готелю, оглядова екскурсія містом.

День 2

Сафарі в Національному парку Амбоселі.

День 3

Переїзд до Масаї-Мара.

День 4

Повноденне сафарі в заповіднику.

День 5

Відвідування поселення племені масаї.

День 6

Переїзд до озера Найваша, човнова екскурсія.

День 7

Переліт до Момбаси.

День 8

Відпочинок на узбережжі Індійського океану.

День 9

Екскурсія до Форту Ісус та Старого міста.

День 10

Виліт додому.

Основні послуги

- * авіаперельоти;
- * трансфери;
- * проживання;
- * харчування;
- * екскурсійне обслуговування;
- * страхування;
- * супровід гіда.

Очікуваний результат

Ознайомлення туристів з природною та культурною спадщиною Кенії, формування позитивного туристичного досвіду та популяризація країни як міжнародного туристичного напрямку.

3.5 Перспективні види туризму в Кенії

Екотуризм

Є одним із найперспективніших напрямів розвитку. Передбачає відповідальне використання природних ресурсів та підтримку місцевих громад.

Сафарі-туризм

Залишається головною спеціалізацією країни та має високий потенціал зростання.

Пляжний туризм

Узбережжя Індійського океану створює умови для розвитку міжнародного рекреаційного туризму.

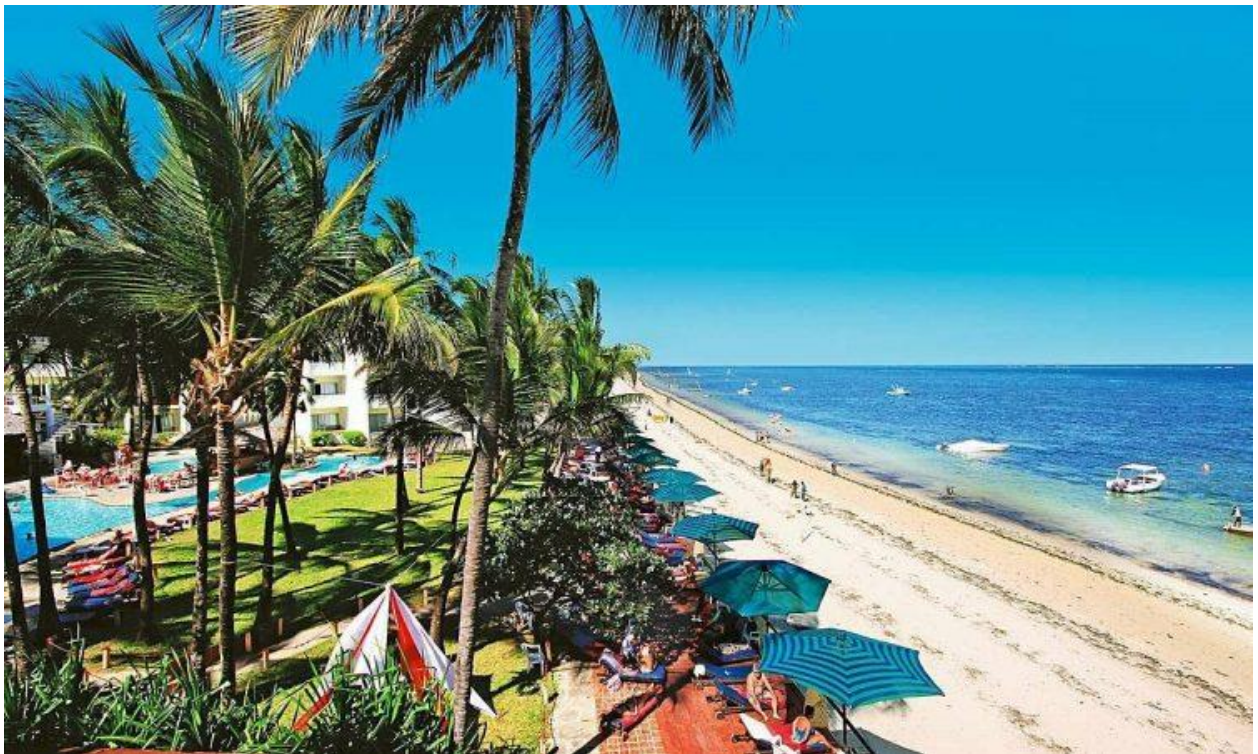

Рис. 3.6. Пляж Бамбурі поблизу м. Момбаса

Культурно-пізнавальний туризм

Популяризація традицій народів Кенії сприятиме збільшенню туристичних потоків.

Пригодницький туризм

Включає сходження на гору Кенія, трекінг, джип-сафарі та екстремальні види відпочинку.

Діловий туризм

Найробі поступово перетворюється на один із провідних бізнес-центрів Східної Африки.

Медичний туризм

Інвестиції у сфері охорони здоров'я створюють передумови для розвитку лікувально-оздоровчого туризму.

ВИСНОВКИ

Кенія є однією з найпопулярніших туристичних країн Африки. Вона приваблює людей з усього світу завдяки своїй природі, тваринному світу, культурі та клімату. Тут є все для різних видів відпочинку: сафарі в саванах, пляжі біля Індійського океану, гори, озера та національні парки.

Основою туристичного розвитку Кенії є її природні багатства. Це велика кількість національних парків, де живуть дикі тварини, а також дуже різноманітна природа. Крім того, важливу роль відіграє культурна спадщина країни — традиції різних народів, старі міста та історичні пам'ятки. Також Кенія має сприятливий клімат, тому туристи можуть приїжджати сюди майже протягом усього року.

Найбільше туристів відвідують дві основні частини країни. Перша — це райони сафарі, де можна побачити диких тварин у природних умовах. Друга — узбережжя Індійського океану, де розташовані пляжі та курорти для відпочинку. Саме ці дві зони є головними туристичними центрами Кенії.

У майбутньому розвиток туризму в країні буде пов'язаний із більш дбайливим ставленням до природи. Це означає розвиток екологічного туризму, коли природу не руйнують, а навпаки — зберігають. Також важливо покращувати дороги, готелі, транспорт і туристичні послуги, щоб зробити подорожі зручнішими.

Ще одним напрямком розвитку є створення нових видів туризму. Окрім сафарі та пляжного відпочинку, Кенія може розвивати культурний туризм (знайомство з традиціями народів), науковий туризм (дослідження природи) та активний туризм (походи в гори, екскурсії, подорожі).

Кенія є унікальною країною, тому що поєднує дуже багато різних природних і культурних особливостей. Тут можна побачити савани з дикими тваринами, високі гори, тропічні ліси та красиві пляжі. Також країна має багату історію, пов'язану з розвитком людства та різними цивілізаціями.

Важливою особливістю Кенії є її біологічне різноманіття. Тут живе дуже

багато видів тварин і рослин, яких немає в інших країнах. Саме тому Кенія є важливою не тільки для туризму, але й для науки. Вчені з усього світу приїжджають сюди, щоб вивчати природу, клімат і тваринний світ.

Окремо варто відзначити культурну різноманітність країни. У Кенії проживає багато різних народів, кожен із яких має свої традиції, мову та спосіб життя. Це робить країну ще більш цікавою для туристів, які хочуть познайомитися з африканською культурою.

Таким чином, Кенія є однією з найважливіших туристичних країн Африки. Її природні ресурси, тваринний світ, клімат і культура створюють великі можливості для розвитку туризму. У майбутньому країна може ще більше розвивати цю сферу, якщо буде зберігати природу, покращувати інфраструктуру та впроваджувати сучасні підходи до туризму. Це допоможе Кенії залишатися популярною серед туристів і водночас зберегти свої природні та культурні багатства для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. 1
- 2 2. D
- e 3. D
- А 4. K
- а 5. Kenya's National Parks and Reserves Map. URL:
звернення: 12.03.2026).
- б
- в 6. Mombasa Travel Information. URL: <https://www.south-africa-info.co.za/country/town/1382/mombasa> (дата звернення: 16.02.2026).
- г 7. V
- д 8. Алієва-Барановська В.М., Дахно І.І. Міжнародний туризм. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 344 с.
- е 9. Алешугіна Н.О., Зеленська О.О., Смаль І.В. Туристичне країнознавство у таблицях і схемах: навч. посіб. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. 387 с.
- ж 10. Без'язиченко Я.В. Види оцінки туристичного потенціалу території. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку» (м. Умань, 30-31 жовтня 2019 р.) Умань: Візаві, 2019. С.319–321.
- з 11. Божидарник Т.В. Міжнародний туризм: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 312 с.
- и 12. Босовська М. В. Інтеграційні процеси в туризмі : монографія. К.: Київ. нац. ун-т імені Шевченка, 2015. 832 с.
- і 13. Бундюченко, Т. В. Історія культури зарубіжних країн : навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ / Т. В. Бундюченко ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Шухомлинського, Навч.-наук. ін-т історії, політології та права. - Миколаїв : Бельветика, 2015. - 311 с.
- ї 14. Вишневська О. О., Парфінченко А. Ю., Сідоров В. І. Туристичне
- ь
- а
- б

країнознавство : підручник. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 594 с.; іл.

15. Головня О.М., Ставська Ю.В. Міжнародний туризм: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ ДРУК, 2020. 316 с.

16. *Голод А.* Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування : монографія. Львів: ЛДУФК, 2017. 340 с.

17. Горіна Г.О. Міжнародний туризм: навч. посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2020. 144 с.

18. Дахно І. І. Країни світу: енциклопедичний довідник / І. І. Дахно. - К: «МАПА». 2004. - 608с.

19. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів : навч. посібник / М. О. Джаман. - К. : ЦУЛ, 2014. - 384 с.

20. *Дмитрук О. Ю.* Туристичне країнознавство. К.: Київський університет, 2002. 274 с.

21. Довідник з міжнародного туризму: [для студентів ВНЗ]; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Чернеги ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2016. 116 с.

22. Доценко А. І. Географія туризму: навч. посіб. Київ : Університет "Україна", 2020. 176 с.

23. Кенія: враження від доріг, місцевих і чаю - лютого 20, 2015. URL: <https://www.hannaburlaka.com/2015/02/kenya.html> (дата звернення: 16.02.2026).

24. Кенія: довідкова туристична інформація URL: https://www.avestravel.com.ua/country_view/kenija/ (дата звернення: 20.03.2026).

25. Кенія. Історія країни та найкращі місця для подорожей. URL: <https://znaki.fm/uk/places/kenya/> (дата звернення: 16.02.2026).

26. Кенія. Стародавня колыска людства URL: <https://tripmydream.ua/kenya> (дата звернення: 20.03.2026).

27. Кенія: як живе і на чому заробляє головний союзник України в Африці. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/keniya-yak-zhive-i-na-chomu-zaroblyae-golovnyi-soyuznik-ukrayini-v-africi/> (дата звернення: 16.02.2026).

28. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні Навчальний посібник. - Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.

29. Ковальська Л. В. Географія туризму: навчально-методичний посібник для студентів географічних та природничо-географічних факультетів спеціальності «туризм» вищих навчальних закладів України. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.

30. Ковальська Л. В. Рекреаційна географія: навчальний посібник. Для студ. вищих навчальних закладів України: Івано-Франківськ: НАІР, 2013. 213 с.

31. Ковальська Л. В., Пархоменко О. Г. Географія туризму: підручник для студентів спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація» вищих навчальних закладів України. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 210 с.

32. Корж Н. В. Управління туристичними дестинаціями: підруч. Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.

33. Круш П. В., Кожемяченко О. О. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень. Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 320 с.

34. Кузик С. П. Географія туризму. Київ. Знання, 2011. 271 с.

35. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) : підручник / О. О. Любіцева. - К.: Альтерпрес, 2002. - 436 с.

36. Макієнко О. А. Географія туризму. Методичні рекомендації для дистанційної підготовки до семінарських занять та самостійної роботи студентів закладів вищої освіти спеціальності «Туризм». Херсон, 2020. 58 с.

37. Макогін З.Я. Міжнародний туризм: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. 395 с.

38. Мальська М.П. Країнознавство: теорія та практика. Підручник / Н.В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 528 с.

39. Мальська, М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. В. Ганич. - К. : Знання, 2008. - 661 с.

40. Масляк П. О. Країнознавство: підруч. 2-ге вид., випр. К. : Знання, 2008. 292

с.

41. Монастирський В.Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навч. посібник / В.Р. Монастирський // ННБК “АТБ”- Львів, 2022. – 200 с.

42. Найробі: африканська столиця контрастів та можливостей. URL: <https://geotur.com.ua/wheretogo/nayrobi-afrykanska-stolytsya-kontrastiv-ta-mozhlyvostey/>(дата звернення: 20.03.2026).

43. Найробі: Історичні та сучасні визначні пам'ятки - піша екскурсія містом. URL: <https://www.excursionmania.com/uk-ua/nayrobi-istorichni-ta-suchasni-viznachni-pam-yatki-pisha-ekskursiya-mistom/>(дата звернення: 14.04.2026).

44. *Парфіненко А. Ю.* Туристичне країнознавство: навч. посіб. Харків: Бурун Книга, 2009. 288 с.

45. *Поради туристам в Кенії.* URL: <https://www.poehalisnami.ua/ua/countries/keniya/advice/>(дата звернення: 16.03.2026).

46. *Правик Ю.М. Маркетинг туризму : підручник / Ю.М. Правик.* - К.: Знання, 2008. - 303 с.

47. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу: навчальний посібник. - Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. - 336 с.

48. *Стафійчук В. І.* Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія : навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2009. 427 с.

49. Ткаченко Т. Г. Географія туризму: навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2020. 223 с

50. Туристична політика зарубіжних країн : підруч. / за ред. А. Ю. Парфіненка. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 220 с.

51. Уварова Г.Ш., Мелько О.Ф. Туристичне країнознавство: навч. посіб. К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2022. 410 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1

Мета подорожей іноземних туристів до Кенії

Мета візиту	Частка %
-------------	----------

Відпочинок і сафарі	45-50
Бізнес- поїздки	20-25
Відвідування родичів і друзів	15-20
Конференції та заходи	5-10
Інші цілі	5-10

Таблиця 2

Найбільші країни-постачальники туристів до Кенії у 2024 р.

Країна	Кількість туристів	Частка від загальної кількості %
США	306 501	12,8
Уганда	225 559	9,4
Танзанія	203 290	8,5
Велика Британія	180 639	7,5
Індія	131570	5,5
Італія	91842	3,8
Китай	90 462	3,8
Німеччина	87 556	3,7
Сомалі	81 555	3,4
Руанда	65 866	2,8

Додаток Б**Цікаві факти про Кенію**

1. Кенія розташована на екваторі. Через її територію проходить екватор, тому в країні майже однакова тривалість дня і ночі протягом року.

2. Кенію часто називають «колискою людства». На території країни археологи знайшли одні з найдавніших решток предків людини віком у кілька мільйонів років.

3. Гора Кенія є другою за висотою вершиною Африки. Її висота становить 5199 м, поступаючись лише горі Кіліманджаро. Незважаючи на близькість до екватора, вершина вкрита снігом.

4. У країні знаходиться частина Великої рифтової долини. Це один із найбільших геологічних розломів на Землі, який простягається через східну частину Африки.

5. Кенія славиться своїми сафарі. Тут розташовані десятки національних парків і заповідників, де мешкають представники «Великої п'ятірки» Африки: лев, слон, носоріг, буйвол і леопард.

6. Щороку в заповіднику Масаї-Мара відбувається Велика міграція тварин. Понад мільйон антилоп гну, зебр та інших копитних переміщуються між Кенією та Танзанією.

7. Кенійські бігуни домінують у світовому марафонському спорті. Спортсмени з Кенії регулярно встановлюють світові рекорди та виграють найбільші міжнародні марафони.

8. У Кенії проживає понад 50 мільйонів людей та понад 40 етнічних груп. Найбільшими є кікуйю, луо, календжин, лух'я та камба.

9. Офіційними мовами є англійська та суахілі. Суахілі використовується як мова міжетнічного спілкування в більшості регіонів країни.

10. Столиця Найробі має унікальний національний парк. Це один із небагатьох випадків у світі, коли великий мегаполіс межує з територією, де вільно живуть дикі леви, жирафи та носороги.

11. Кенія була британською колонією до 1963 року. Саме в цьому році країна здобула незалежність і стала суверенною державою.

12. Кенія є одним із найбільших світових експортерів чаю та зрізаних квітів. Особливо відомі кенійські троянди, які експортуються до багатьох країн світу.

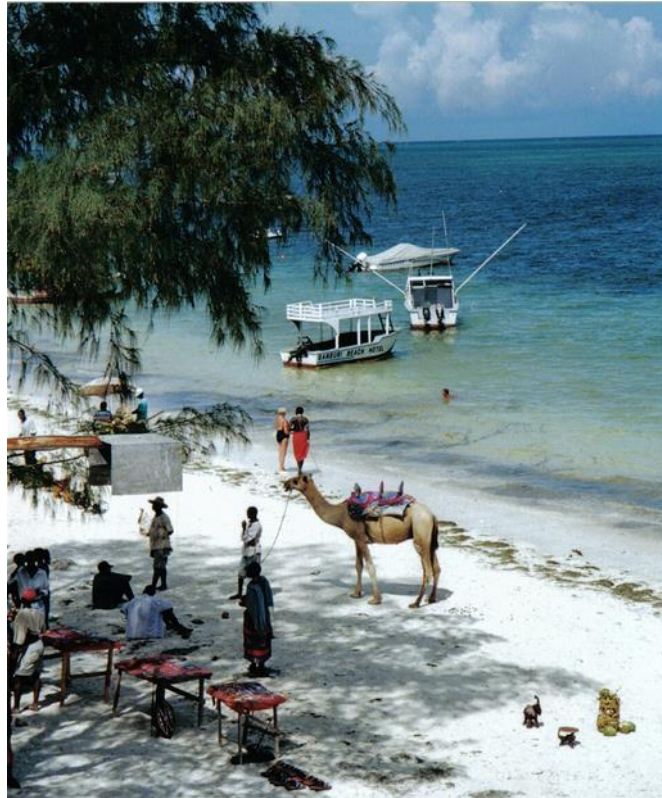

Рис. 1. У прибережній частині міста Момбаса

Рис.2. Вид на місто Кісуму, третє за величиною місто Кенії

Додаток Г

Рис.3. Представники племені масаї

Рис. 4. В національному парку Амбоселі